

FUNDACJA
SĄDECKA

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W NOWYM SĄCZU

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2017 r.

PARTNERZY:

Stary Sącz

GORLICE
MIASTO ŚWIĄTEŁA

PATRONAT MEDIALNY:

FUNDACJA SĄDECKA

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2017 r.

INSTYTUT EKONOMICZNY
PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
W NOWYM SĄCZU

PATRONAT HONOROWY:
JAN PUCHAŁA – STAROSTA LIMANOWSKI
RYSZARD NOWAK – PREZYDENT MIASTA NOWEGO SĄCZA
KAROL GÓRSKI – STAROSTA GORLIKI

Nowy Sącz, czerwiec 2018

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2017 r.

Skład Zespołu:

1. dr Marek Reichel
2. dr Katarzyna Peter-Bombik
3. dr Elżbieta Gajeczka-Mirek
4. dr Oskar Kiercz
5. mgr Monika Makowiecka
6. mgr Judyta Witowska

Wydawca:

Fundacja Sądecka
Niskowa 161, 33-395 Chelmiec
telefon: 18 475 16 20
mail: sekretariat@sadeczanin.info

Realizacja projektu:

Grzegorz Piechotka
Kamila Jeleń-Kumor
Ewa Martyniec-Kowalczyk
Joanna Olchawa
Małgorzata Sitek
Wioleta Duda
Przemysław Bawołek

Druk:

Goldruk, Nowy Sącz

Nowy Sącz, czerwiec 2018

Szanowni Państwo,

Tegoroczny ranking Oceny Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego jest wyjątkowy, bo wójtowie, burmistrzowie i prezydenci efekty swojej pracy poddali ocenie już po raz dziesiąty.

Stworzenie spójnego rankingu efektywności gospodarczej, inwestycyjnej i społecznej, opartego na 4 podstawowych kategoriach oceny i 24 wskaźników jest zawsze dużym wyzwaniem. Tym bardziej, że ranking obejmuje aż 39 gmin z trzech powiatów, wraz z miastem Nowy Sącz.

Tegoroczne opracowanie, tak jak w całej ostatniej dekadzie, jest wynikiem pracy zespołu ekspertów z Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, pod kierunkiem prof. dr hab. Tadeusza Kudłacza. W tym szczególnym roku dokonano także oceny aktywności gmin za lata 2013-2017.

To bezcenne zestawienie pokazuje obraz tego, jak z roku na rok funkcjonują samorządy naszego regionu. Ekonomisci PWSZ wyłaniają liderów wśród samorządów oraz porządkują większość efektów ich działań według ustandaryzowanych kryteriów.

Efekty ich pracy to nie tylko tabele, ale realne liczby nowo zarejestrowanych firm, przychody z podatku dochodowego, relacja nadwyżki operacyjnej do bieżących wydatków bądź saldo migracji oraz liczba rozpoczętych inwestycji: nowych dróg, chodników, odcinków kanalizacji, ośrodków sportu i kultury. Dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi, coraz lepiej udaje się spełniać potrzeby lokalnych społeczności.

Ranking stworzony przez Fundację Sądecką i Instytut Ekonomiczny PWSZ jest metodą oceny nie tylko bieżącej pracy samorządów na poziomie gmin. Jest przede wszystkim ważnym narzędziem dla starostów i samorządu wojewódzkiego dla tworzenia spójnej strategii rozwoju.

Dziękuję zespołowi Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu za dziesięć lat udanej współpracy oraz cierpliwość w przygotowywaniu pracochłonnych analiz.

Za całą włożoną pracę dziękuję również wszystkim, którzy byli zaangażowani w przygotowanie oraz sprawną organizację działań, dzięki którym możemy poznać wyniki rankingu gmin za 2017 rok.

Zygmunt Berdychowski

Przewodniczący Rankingu
„Ocena Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego”
Nowy Sącz, czerwiec 2018 rok

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE	6
II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH	9
1. Generowanie dochodów	9
1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	9
1.2. Nadwyżka operacyjna per capita	11
1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	13
1.4. Dochody własne per capita	16
1.5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	17
2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	20
2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	20
2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	23
2.3. Wydatki na promocję gminy per capita	25
2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	27
3. Aktywność inwestycyjna gminy	29
3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	29
3.2. Wydatki majątkowe per capita	32
3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	33
3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	35
3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita	38
3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	40
3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	42
3.8. Środki unijne per capita	45
4. Efekty polityki społecznej	47
4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	47
4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	49
4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita	51
4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	53
4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	56
4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)	56
4.7. Wyniki egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania	60
III. UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO ZA 2017 ROK	66
IV. UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO ZA LATA 2013-2017	80

Wprowadzenie

Instytut Ekonomiczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu przeprowadził analizę aktywności gmin Sądeckizny za kolejny, 2017 rok. Przedstawiana publikacja – podobnie jak za lata wcześniejsze – jest wynikiem współpracy Instytutu z Fundacją Sądecką, która jest głównym inicjatorem przedsięwzięcia oceny aktywności gmin subregionu sądeckiego.

Tegoroczny ranking był piątym z kolei, przeprowadzanym dla wszystkich gmin powiatów subregionu sądeckiego: gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego łącznie z Miastem Nowy Sącz. Wcześniejsze analizy i oceny, ograniczały się do gmin powiatu nowosądeckiego. Biorąc te ostatnie pod uwagę, jest to już dziesiąta, a więc jubileuszowa, nasza publikacja ujmująca oceny osiągnięć badanych gmin.

Analizowanych łącznie było 39 jednostek, co z uwagi na ich liczbę wymagało sporego nakładu pracy związanej z przygotowaniem i odpowiednim przetworzeniem faktografii oraz opracowaniem wyników analizy. Bardzo dziękuję w tym miejscu za wysiłek Zespołowi Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, w tym zwłaszcza kierującemu pracami, Panu doc. dr Markowi Reichelowi. Pragnę również serdecznie podziękować Władzom Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za pomoc w pozyskaniu materiałów liczbowych, niezbędnych dla realizacji koniecznych analiz. Bez tych informacji przedmiotowy ranking nie byłby możliwy.

W przeprowadzanej w kolejnych latach ocenie branych jest pod uwagę kilka komponentów obrazujących różne dokonania gmin. Główne znaczenie mają jednak, dokumentowane wskaźnikami finansowymi, osiągnięcia rozwojowe. Warto to podkreślić, gdyż tego rodzaju dokonania, pomimo, że odnotowane w skali jednego roku, swym efektem oddziaływać będą na warunki życia mieszkańców przez szereg kolejnych lat. W wielu z nich widzieć można podstawę do dalszego, trwałego rozwoju wskazywanych gmin.

Pragnę pogratulować zwycięzcom rankingu. Mam świadomość, że wysokie miejsca w ocenie są następstwem dużego wysiłku władz gmin, jak również całych społeczności lokalnych, w podejmowaniu i skutecznym realizowaniu wyzwań rozwojowych, w tym wykorzystaniu nadarzających się szans. Władzom wszystkim gmin Subregionu Sądeckiego życzę trafnych decyzji skutkujących wysokimi wskaźnikami rozwoju również w roku bieżącym (2018), którego wyniki mogą być przedmiotem kolejnej oceny.

Prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz
Dyrektor Instytutu
Ekonomicznego
PWSZ w Nowym Sączu

I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE

Analiza aktywności gmin Sądecczyzny, będąca przedmiotem niniejszego opracowania, obejmuje 39 jednostek terytorialnych szczebla podstawowego z powiatów: gorlickiego (10), limanowskiego (12) i nowosądeckiego (16) oraz Nowy Sącz – miasto na prawach powiatu (1). Tab.1 prezentuje podstawowe informacje (liczbę ludności i powierzchnię) badanych jednostek samorządu terytorialnego.

Tab. 1. Gminy Subregionu Sądeckiego – zestawienie jednostek poddanych badaniu

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status	
1	Gorlice	17.142	10.285	gmina wiejska	
2	Lipinki	6.793	6.646		
3	Łużna	8.452	5.627		
4	Moszczenica	4.908	3.762		
5	Ropa	5.444	4.911		
6	Sękowa	4.986	19.480		
7	Uście gorlickie	6.835	28.780		
8	Biecz	16.885	9.825		gmina miejsko-wiejska
9	Bobowa	9.741	4.977		
10	Gorlice (miasto)	27.786	2.353		gmina miejska
11	Dobra	9.946	10.991	gmina wiejska	
12	Jodłownik	8.564	7.219		
13	Kamienica	7.794	9.518		
14	Laskowa	8.078	7.248		
15	Limanowa	25.101	15.223		
16	Łukowica	9.915	6.965		
17	Mszana Dolna	17.547	17.002		
18	Niedzwiedź	7.320	7.422		
19	Słpnice	6.650	5.685		
20	Tymbark	6.511	3.270		
21	Limanowa (miasto)	15.128	1.870		gmina miejska
22	Mszana Dolna (miasto)	7.938	2.710		
23	Chełmiec	28.107	11.197	gmina wiejska	
24	Gródek n/Dunajcem	9.168	8.819		
25	Grybów	24.995	15.315		
26	Kamionka Wielka	10.274	6.498		
27	Korzenna	14.359	10.695		
28	Łabowa	5.989	11.915		
29	Łącko	16.384	13.295		
30	Łososina Dolna	10.899	8.476		
31	Nawojowa	8.595	5.021		
32	Podegrodzie	12.988	6.473		
33	Rytro	3.814	4.190		

34	Krynica-Zdrój	16.840	14.513	gmina miejsko-wiejska
35	Muszyna	11.591	14.144	
36	Piwniczna-Zdrój	10.678	12.646	
37	Stary Sącz	23.574	10.088	
38	Grybów (miasto)	6.076	1.695	gmina miejska
39	Nowy Sącz	83.947	5.758	miasto na prawach powiatu

Źródło: dane GUS za rok 2016, www.stat.gov.pl.

Ocena aktywności gmin Sądeckizny to projekt realizowany przez pracowników Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu od 2008 roku. Warto podkreślić, że na przestrzeni tego okresu pewnej modyfikacji uległ zarówno zakres podmiotowy analizy (mimo, że zawsze stosowano nazwę „Sądeckizna”), jak i zakres przedmiotowy w rozumieniu wskaźników wykorzystanych do analizy. W pierwszych pięciu latach (analizy za lata 2008-2012) badanie odnosiło się do gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza. Od roku 2014 badaniem obejmowane są również gminy powiatu gorlickiego i powiatu limanowskiego.

Wykorzystane w ocenie wskaźniki (w liczbie 24) zostały przyporządkowane do czterech głównych kategorii, którymi są: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy i efekty polityki społecznej. Część z tych wskaźników rekomendowana jest przez Ministerstwo Finansów (jako wskaźniki zalecane przy ocenie sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego), natomiast wszystkie zestawione zostały w Tab.2.

Tab. 2. Wskaźniki uwzględnione w opracowaniu

Lp.	Wskaźnik
I. Generowanie dochodów	
1.	Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
2.	Nadwyżka operacyjna per capita
3.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
4.	Dochody własne per capita
5.	Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita
II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	
1.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita
2.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita
3.	Wydatki na promocję gminy per capita
4.	Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

III. Aktywność inwestycyjna gminy	
1.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
2.	Wydatki majątkowe per capita
3.	Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia
4.	Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita
5.	Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita
6.	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita
7.	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita
8.	Środki unijne per capita
IV. Efekty polityki społecznej	
1.	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
2.	Stopa bezrobocia rejestrowanego
3.	Wydatki na ochronę zdrowia per capita
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
5.	Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
6.	Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
7.	Wyniki egzaminów gimnazjalnych

Źródło: opracowanie własne.

II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH

1. Generowanie dochodów

1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących

Nadwyżka operacyjna traktowana jest – zwłaszcza w krótkiej perspektywie czasu – jako jeden z najbardziej syntetycznych wyznaczników zarówno kondycji finansowej jednostki samorządu, jej potencjału inwestycyjnego, jak i zdolności pozyskiwania kapitału obcego. W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że jej wielkość pokazuje wielkość środków pozostających do dyspozycji jednostki po sfinansowaniu podstawowych potrzeb o charakterze bieżącym i w związku z tym określana jest ona często mianem „barometru” kondycji finansowej jednostki. Z reguły wykazuje ona pozytywną korelację z wielkością dochodów ogółem w przeliczeniu na mieszkańca, jednakże zależność ta nie ma charakteru bezwarunkowego.

Nadwyżka operacyjna stanowi dodatni wynik różnicy pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi w danym roku budżetowym (wynik ujemny to „deficyt operacyjny”). Zgodnie z art. 235 ustawy o finansach publicznych, dochodami bieżącymi budżetu jednostki samorządu terytorialnego są „dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi”, czyli dochodami obejmującymi dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody w tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Analogicznie, wydatkami bieżącymi budżetu – w rozumieniu art. 236 – są „wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi” (inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji i udziałów, wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego). W grupie wydatków bieżących można wyodrębnić kilka głównych kategorii wydatków bieżących, do których należą między innymi wydatki jednostek budżetowych na wynagrodzenia i realizację zadań statutowych, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wypłaty w z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu, jak i wydatki na obsługę długu danej jednostki.

Na potrzeby badania aktywności gmin Sądeckizny wykorzystano relację nadwyżki operacyjnej oraz wydatków bieżących. Interpretacja tego wskaźnika generalnie opiera się na założeniu, że im większa jest jego wartość (wyższy udział nadwyżki operacyjnej w wydatkach bieżących), tym sytuacja jednostki samorządu terytorialnego jest korzystniejsza.

Tab. 3. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie

1.	Limanowa	0,18	1.	Mszana Dolna	1,57
2.	Chełmiec	0,17	2.	Łabowa	1,52
	Bobowa	0,17	3.	Piwniczna-Zdrój	1,43
3.	Nawojowa	0,15	4.	Łącko	1,38
	Grybów	0,15	5.	Tymbark	1,19
4.	Muszyna	0,14	6.	Limanowa	1,16
5.	Korzenna	0,13	7.	Lipinki	1,10
6.	Łącko	0,12	8.	Grybów	1,07
	Podegrodzie	0,12	9.	Łużna	1,04
	Moszczenica	0,12	10.	Muszyna	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 4. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	0,17	1.	Lipinki	1,10
2.	Moszczenica	0,12	2.	Łużna	1,04
3.	Gorlice (m)	0,10	3.	Ropa	1,01
4.	Lipinki	0,09	4.	Uście Gorlickie	1,00
	Sękowa	0,09	5.	Moszczenica	0,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 5. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	0,18	1.	Mszana Dolna	1,57
2.	Dobra	0,10	2.	Tymbark	1,19
3.	Słopnice	0,09	3.	Limanowa	1,16
	Łukowica	0,09	4.	Dobra	0,91
	Kamienica	0,09	5.	Jodłownik	0,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 6. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	0,17	1.	Łabowa	1,52
2.	Nawojowa	0,15	2.	Piwniczna-Zdrój	1,43
	Grybów	0,15	3.	Łącko	1,38
3.	Muszyna	0,14	4.	Grybów	1,07
4.	Korzenna	0,13	5.	Muszyna	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wartości wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących badanych jednostek samorządu terytorialnego, które w roku 2017 znalazły się w „pierwszej dziesiątce” rankingu, można zauważyć, że uzyskane w omawianym zakresie wartości były zdecydowanie niższe od wyników osiągniętych przez gminy w ubiegłym (2016) roku. Co więcej, w grupie tej nastąpiła istotna rotacja. Dla porównania należy wskazać, iż wartości niniejszego wskaźnika w roku 2017 dla dziesięciu najlepszych jednostek mieściły się w przedziale od 0,12 do 0,18, natomiast w roku 2016 osiągnięte wartości wynosiły: 0,13-0,31.

W gronie „liderów” – w porównaniu do roku 2016 – pojawiły się trzy nowe jednostki samorządu terytorialnego, jednakże pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji zajęła gmina Limanowa (z wynikiem 0,18), która awansowała w tym okresie aż o trzy lokaty. Drugą pozycję objęły ex aequo: gmina Chełmiec, a także Bobowa (0,17), która w roku 2016 zajmowała trzecią lokatę w zestawieniu. Na trzecim miejscu (z wynikiem 0,15) uplasowały się z kolei dwie gminy: Nawojowa oraz Grybów. Jednostki, które w 2017 roku, znalazły się w „pierwszej dziesiątce” rankingu, uzyskały wyniki tożsame lub nieco wyższe niż w roku wcześniejszym (2016). Grupę liderów rankingu „zamykają” trzy jednostki z wynikiem na poziomie 0,12. Są to gminy Łącko, Podegrodzie i Moszczenica.

1.2. Nadwyżka operacyjna per capita

Nadwyżka operacyjna, uznawana jest za jeden z istotniejszych wyznaczników kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. W związku z tym w analizie aktywności gmin Sądeckizny został wykorzystany także wskaźnik prezentujący jej wielkość w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Przyjęto, że im wyższa wartość wskaźnika, tym lepsza sytuacja badanych jednostek.

Tab. 7. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	711,38	1.	Mszana Dolna	1,79
2.	Chełmiec	679,25	2.	Łabowa	1,64
3.	Limanowa	635,50	3.	Łącko	1,55
4.	Grybów	607,91	4.	Piwniczna-Zdrój	1,52
5.	Nawojowa	563,37	5.	Limanowa	1,28
6.	Korzenna	537,52	6.	Tymbark	1,26
7.	Łącko	536,36	7.	Lipinki	1,20
8.	Muszyna	511,73	8.	Grybów	1,18
9.	Podegrodzie	472,45	9.	Łużna	1,15
10.	Moszczenica	442,76	10.	Uście Gorlickie	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 8. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	711,38	1.	Lipinki	1,20
2.	Moszczenica	442,76	2.	Łużna	1,15
3.	Sękowa	334,58	3.	Uście Gorlickie	1,12
4.	Lipinki	319,49	4.	Ropa	1,11
5.	Gorlice (m)	316,92	5.	Moszczenica	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 9. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	635,50	1.	Mszana Dolna	1,79
2.	Słopnice	412,29	2.	Limanowa	1,28
3.	Dobra	398,09	3.	Tymbark	1,26
4.	Łukowica	394,59	4.	Dobra	1,01
5.	Niedzwiedź	377,19	5.	Łukowica	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 10. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	679,25	1.	Łabowa	1,64
2.	Grybów	607,91	2.	Łącko	1,55
3.	Nawojowa	563,37	3.	Piwniczna-Zdrój	1,52
4.	Korzenna	537,52	4.	Grybów	1,18
5.	Łącko	536,36	5.	Muszyna	1,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Porównanie kształtowania się wartości nadwyżki operacyjnej w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2016 i 2017, wskazuje na istotne ich podobieństwo w tym zakresie. Wartości wskaźnika uzyskane przez badane jednostki w roku 2017 (443-711 zł) były zbliżone do analogicznych wartości w roku 2016 (455-1087 zł). Zauważalne są także znaczące zbieżności względem poszczególnych jednostek w „grupie liderów” ogólnej klasyfikacji.

Zestawienie w 2017 „otworzyła” z wynikiem 711,38 zł gmina Bobowa, która znajdowała się na drugim miejscu w rankingu za rok 2016. Nieznacznie wyprzedziła ona zajmującą drugą pozycję gminę Chełmiec (679,25 zł), która w roku 2016 obejmowała pierwszą lotatę. Na trzecim miejscu w ogólnej klasyfikacji uplasowała się gmina Limanowa (635,50 zł), przy czym uzyskany przez nią wynik był jedynie o około 80 zł niższy

w porównaniu do jednostek samorządu terytorialnego, zajmujących wyższe lokaty w rankingu. Dwa kolejne miejsca, z wynikami przekraczającymi 560 zł, objęły gminy Grybów i Nawojowa. Wśród gmin, które znajdowały się w roku 2016 w „pierwszej dziesiątce”, wskazać należy także zajmującą w roku 2017 szóstą pozycję: gminę Korzenna (spadek w stosunku do roku 2016 o dwa miejsca) oraz gminę Muszyna, która zajęła ósme miejsce w zestawieniu.

1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Aby jednostka samorządu terytorialnego dobrze działała i rozwijała się, musi realizować określone zadania – zarówno o charakterze bieżącym, jak i rozwojowym. Do ich realizacji konieczne są zasoby finansowe, które według art. Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego „powinny być proporcjonalne do kompetencji przewidzianych przez Konstytucję lub prawo”. Istotną część tych zasobów stanowią dochody. W przypadku Polski, zgodnie z art. 167 Konstytucji RP, „dochodami jednostek samorządu są ich dochody własne, subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa”. Pierwszą z wymienionych kategorii dochodowych stanowią dochody własne, które (mimo braku definicji ustawowej) traktowane są jako dochody ściśle związane z jednostkami samorządu i oddane im we władanie, co oznacza dla nich pewną możliwość oddziaływania na wielkość i konstrukcję tych dochodów (zwłaszcza w przypadku jednostek podstawowych), a tym samym ograniczony wpływ państwa w tym obszarze.

Katalog dochodów własnych jednostek samorządu wszystkich szczebli organizacyjnych wynika z ustawy o dochodach jednostek samorządu i w przypadku gmin (art. 4) obejmuje wpływy z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych), wpływy z opłat (między innymi – skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej, od posiadania psów, reklamowej, eksploatacyjnej), dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych, dochody z majątku gminy, spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy, oraz dochody z kar pieniężnych i grzywien. W rozumieniu ustawy dochody własne stanowi także 5% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy, a także odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, jak również dotacje z budżetów innych jednostek

samorządu terytorialnego i inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów. Do dochodów własnych (mimo, że jest to dyskusyjne) wliczane są również dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy (39,34%) oraz podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy (6,71%).

Analizując udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostki samorządu terytorialnego przyjmuje się, że im ten udział jest większy, tym większa jest samodzielność tej jednostki a także przewidywalność określonych zdarzeń i procesów finansowych. Wysoki poziom dochodów własnych związany jest bowiem z ich relatywnie dużą stabilnością w czasie, co daje możliwość podejmowania określonych decyzji zarówno o charakterze taktycznym, jak i strategicznym, a tym samym kształtowania lokalnej polityki finansowej.

Tab. 11. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,57	1.	Mszana Dolna (m)	1,44
2.	Gorlice (m)	0,51	2.	Grybów	1,11
3.	Limanowa (m)	0,47	3.	Słupnice	1,06
4.	Mszana Dolna (m)	0,46		Łużna	1,06
5.	Muszyna	0,43		Kamienica	1,06
6.	Nowy Sącz	0,42	4.	Stary Sącz	1,04
7.	Chełmiec	0,34	5.	Limanowa	1,03
8.	Tymbark	0,31	6.	Nawojowa	1,01
9.	Uście Gorlickie	0,30		Piwniczna-Zdrój	1,01
10.	Piwniczna-Zdrój	0,29	7.	Gródek nad Dunajcem	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 12. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	0,51	1.	Łużna	1,06
2.	Uście Gorlickie	0,30	2.	Uście Gorlickie	0,97
3.	Biecz	0,24		Biecz	0,97
	Gorlice	0,24	3.	Gorlice	0,96
4.	Sękowa	0,23	4.	Gorlice (m)	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 13. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	0,47	1.	Mszana Dolna (m)	1,44
2.	Mszana Dolna (m)	0,46	2.	Słopnice	1,06
3.	Tymbark	0,31		Kamienica	1,06
4.	Limanowa	0,24	3.	Limanowa	1,03
5.	Jodłownik	0,20	4.	Limanowa (m)	0,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 14. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,57	1.	Grybów	1,11
2.	Muszyna	0,43	2.	Stary Sącz	1,04
3.	Nowy Sącz	0,42	3.	Nawojowa	1,01
4.	Chelmiec	0,34		Piwniczna-Zdrój	1,01
5.	Piwniczna-Zdrój	0,29	4.	Gródek nad Dunajcem	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wyniki uzyskane przez liderów rankingu z punktu widzenia udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, można zauważyć, iż w porównaniu do roku 2016, te same trzy jednostki – gmina Krynica-Zdrój, miasto Gorlice i miasto Limanowa – zajęły „czołowe” pozycje w zestawieniu. Uzyskane przez nie wyniki były jednak nieznacznie niższe (0,02-0,04), niż w roku 2016. Warto podkreślić również, że pewnemu „zawężeniu” uległ zakres wartości wskaźnika osiągniętego przed gminy znajdujące się w „pierwszej dziesiątce” rankingu. W roku 2016 wartości te mieściły się w przedziale 0,30-0,61, natomiast w roku 2017 był to przedział 0,29-0,57.

Poza wskazanymi w przeprowadzonej analizie jednostkami, do grupy liderów ogólnej klasyfikacji, podobnie jak w roku 2016, weszły także: miasto Mszana Dolna, gmina Muszyna, miasto Nowy Sącz oraz gmina Chelmiec. W przypadku każdej z tych jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem Mszany Dolnej, wyniki uzyskane w roku 2017 były niższe niż w roku 2016. Wzrost wartości wskaźnika aż o 0,14 względem omawianej jednostki, pozwolił jej zająć czwartą lokatę w zestawieniu. W grupie jednostek, które w „pierwszej dziesiątce” rankingu w 2017 roku pojawiły się po raz pierwszy, znalazła się natomiast gmina Piwniczna-Zdrój z wynikiem 0,29.

1.4. Dochody własne per capita

Omówione we wcześniejszym punkcie dochody własne są często zestawiane z liczbą mieszkańców danej jednostki samorządu. Relacja ta (dochody własne per capita) stanowi jeden z popularniejszych mierników sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Jest on wykorzystywany głównie w analizie porównawczej sytuacji kilku jednostek lub w analizie wybranej jednostki na przestrzeni określonego czasu.

Tab. 15 Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	3138,63	1.	Mszana Dolna (m)	1,60
2.	Nowy Sącz	2580,99	2.	Łużna	1,20
3.	Limanowa (m)	2184,11	3.	Stary Sącz	1,19
4.	Mszana Dolna (m)	2134,32	4.	Grybów	1,18
5.	Muszyna	1944,02	5.	Limanowa	1,17
6.	Gorlice (m)	1870,61	6.	Słupnice	1,13
7.	Uście Gorlickie	1800,72	7.	Kamienica	1,12
8.	Chełmiec	1629,27	8.	Biecz	1,10
9.	Tymbark	1312,16	9.	Mszana Dolna	1,09
10.	Piwniczna-Zdrój	1281,54		Nawojowa	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 16. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	1870,61	1.	Łużna	1,20
2.	Uście Gorlickie	1800,72	2.	Biecz	1,10
3.	Sękowa	1031,44	3.	Gorlice	1,08
4.	Biecz	1001,85	4.	Uście Gorlickie	1,07
5.	Gorlice	993,25	5.	Moszczenica	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 17. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	2184,11	1.	Mszana Dolna (m)	1,60
2.	Mszana Dolna (m)	2134,32	2.	Limanowa	1,17
3.	Tymbark	1312,16	3.	Słupnice	1,13
4.	Limanowa	1015,03	4.	Kamienica	1,12
5.	Jodłownik	876,64	5.	Mszana Dolna	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 18. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	3138,63	1.	Stary Sącz	1,19
2.	Nowy Sącz	2580,99	2.	Grybów	1,18
3.	Muszyna	1944,02	3.	Nawojowa	1,09
4.	Chelmiec	1629,27	4.	Kamionka Wielka	1,08
5.	Piwniczna-Zdrój	1281,54	5.	Łącko	1,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Porównując wartości wskaźnika dochodów własnych per capita, uzyskanych przez badane 39 gmin Subregionu Sądeckiego, można zauważyć nieznaczne zmiany wśród liderów rankingu względem 2016 roku. Pierwsze i drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji, z punktu widzenia dochodów własnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w roku 2017, zajęły gminy Krynica-Zdrój i miasto Nowy Sącz z wynikami 3138,63 zł i 2580,99 zł. Trzecią lokatę (z kwotą 2184,11 zł) uzyskało miasto Limanowa (podobnie jak roku 2016). Spośród gmin znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” w roku 2016 (oprócz wskazanych), do grona liderów rankingu w 2017 roku przeszło sześć jednostek samorządu terytorialnego: miasto Mszana Dolna, gmina Muszyna, miasto Gorlice, gmina Uście Gorlickie, gmina Chelmiec oraz Tymbark.

Jednostką samorządu terytorialnego, która po raz pierwszy awansowała do grupy liderów rankingu, została gmina Piwniczna-Zdrój (1281,54 zł), obejmująca dziesiątą pozycję w zestawieniu.

1.5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita

Wpływy z podatków i opłat lokalnych mają kluczowe znaczenie dla samodzielności finansowej gmin, a zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zaliczane są do ich dochodów własnych. Nie zostały one nigdzie zdefiniowane w sposób jednoznaczny, jednakże przypisuje im się określone cechy, do których należy zaliczyć finansowanie istniejących potrzeb jednostki samorządu terytorialnego, jak i umożliwienie władzom lokalnym kształtowania własnych dochodów poprzez przekazanie im określonego (w rzeczywistości ograniczonego) władztwa podatkowego. Podatki lokalne w Polsce tworzą obecnie grupę siedmiu tytułów, którymi są: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek dochodowy od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn,

a także podatek od czynności cywilnoprawnych. Do grupy opłat lokalnych zaliczyć natomiast należy między innymi opłatę skarbową, opłatę targową, opłatę miejscową, opłatę uzdrowskową, opłatę od posiadania psów oraz opłatę eksploatacyjną.

Podatki i opłaty lokalne stanowią jedno ze źródeł dochodów własnych gmin. Na terenie całego kraju obowiązują jednolite kategorie podatków i opłat lokalnych (wprowadzane ustawami na szczeblu centralnym), jednakże władzom gminnym przekazano pewne uprawnienia w zakresie tzw. władztwa daninowego dotyczące kształtowania obciążeń daninowych¹. Obejmują one między innymi stawki podatkowe (w zakresie wyznaczonym ustawą), podstawę opodatkowania, zwolnienia przedmiotowe, zwolnienia podmiotowe, a także ulgi podatkowe. Dodatkowo władze gminy mogą także umarzać należności, rozkładać je na raty, itp.²

Należy jednak pamiętać, że terminy „podatki lokalne” i „opłaty lokalne” dla potrzeb niniejszego opracowania obejmują wszystkie tytuły wymienione w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (a nie tylko te, które zostały wprowadzone ustawą o podatkach i opłatach lokalnych). Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckizny oparty został na relacji pomiędzy wolumenem wpływów z podatków i opłat lokalnych w badanej gminie a ilością jej mieszkańców.

Tab. 19. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1397,94	1.	Słopnice	1,25
2.	Nowy Sącz	1023,76	2.	Uście Gorlickie	1,19
3.	Limanowa (m)	918,33	3.	Nawojowa	1,17
4.	Muszyna	890,42	4.	Stary Sącz	1,13
5.	Gorlice (m)	826,12	5.	Łużna	1,11
6.	Gródek nad Dunajcem	791,42	6.	Gorlice	1,10
7.	Uście Gorlickie	711,89		Bobowa	1,10
8.	Tymbark	657,20		Grybów	1,10
9.	Piwniczna-Zdrój	604,62	7.	Krynica-Zdrój	1,09
10.	Mszana Dolna (m)	562,89	8.	Łukowica	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., op. cit., art. 168.

² R. Przygodzka, *Władztwo podatkowe a stabilność finansowa gmin*, [w:] *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 40 (4/2014), s.335.

Tab. 20. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	826,12	1.	Uście Gorlickie	1,19
2.	Uście Gorlickie	711,89	2.	Łużna	1,11
3.	Sękowa	439,02	3.	Gorlice	1,10
4.	Biecz	414,00		Bobowa	1,10
5.	Gorlice	332,59	4.	Ropa	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.21. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	918,33	1.	Słupnice	1,25
2.	Tymbark	657,20	2.	Łukowica	1,08
3.	Mszana Dolna (m)	562,89	3.	Limanowa (m)	1,04
4.	Niedźwiedz	332,88		Mszana Dolna (m)	1,04
5.	Jodłownik	329,64		Laskowa	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.22. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1397,94	1.	Nawojowa	1,17
2.	Nowy Sącz	1023,76	2.	Stary Sącz	1,13
3.	Muszyna	890,42	3.	Grybów	1,10
4.	Gródek nad Dunajcem	791,42	4.	Krynica-Zdrój	1,09
5.	Piwniczna-Zdrój	604,62	5.	Grybów (m)	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkość wpływów do budżetów gmin Subregionu Sądeckiego z tytułu podatków i opłat lokalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, można zauważyć, że grupa liderów rankingu cechuje się w tym zakresie znaczącym zróżnicowaniem. W 2017 roku wartość omawianego wskaźnika dla gmin z „pierwszej dziesiątki”, mieściła się bowiem w przedziale od 562,89 zł do 1397,94 zł, wykazując tym samym różnicę na poziomie 835,05 zł.

Wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wielkości wpływów do budżetu z tytułu podatków i opłat lokalnych per capita, zajęła gmina Krynica-Zdrój, z wartością wskaźnika 1397,94 zł. Warto zauważyć, że gmina ta jest niekwestionowanym liderem w omawianej kategorii, zajmując pod tym względem

niezmiennie pierwsze miejsce w zestawieniu od 2013 roku. Na drugiej pozycji, z niewiele niższą wartością wskaźnika, znalazło się miasto Nowy Sącz (1023,76 zł). Trzecią i czwartą lokatę objęły jednostki, dla których wartość wskaźnika wynosiła ponad 890 zł i były nimi kolejno: Limanowa miasto (918,33 zł) oraz Muszyna (890,42 zł). Miasto Gorlice oraz gmina Gródek Nad Dunajcem osiągnęły zaś wartość wskaźnika ponad 790 zł (826,12 zł i 791,42 zł), zajmując miejsce piąte i szóste w ogólnej klasyfikacji.

Kolejne pozycje (od 7 do 10) w grupie liderów rankingu, uzyskały gminy, dla których wartość wpływów do budżetu z tytułu podatków i opłat lokalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca mieściła się w przedziale od 711,89 zł do 562,89 zł. Są to odpowiednio gminy: Uście Gorlickie (711,89 zł), Tymbark (657,20 zł), Piwniczna-Zdrój (604,62 zł) oraz miasto Mszana Dolna (562,89 zł).

2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Przedsiębiorczość odgrywa istotną rolę w procesie wzrostu gospodarczego, gdyż stanowi szansę na znaczące zwiększenie potencjału rozwojowego. Cechuje ją myślenie perspektywiczne, rozwojowe, jak również postrzeganie zmian zachodzących na rynku jako sprzyjających okoliczności do zrealizowania nowych pomysłów oraz stwarzania pewnych wartości. Przedsiębiorczość pełni w systemie ekonomicznym wiele ważnych funkcji. Umożliwia ona pełne wykorzystanie zasobów (nawet kosztem wysokiego ryzyka), w szczególności niematerialnych, do których można zaliczyć między innymi wiedzę i kapitał intelektualny, będące fundamentem nowoczesnych gospodarek.

Stworzenie korzystnych warunków rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, której odpowiednio wysoki poziom stanowi podstawowy czynnik rozwoju tych procesów, należy do głównych zadań władz samorządowych, ponoszących pełną odpowiedzialność za efekty prowadzonej polityki rozwoju i rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Dysponują one w tym zakresie między innymi krótko- i długoterminowymi instrumentami finansowymi, infrastrukturą techniczną (w tym drogową i kanalizacyjną), przy pomocy których mogą oddziaływać na lokalne życie gospodarcze.

Według danych GUS w 2017 roku w Subregionie Sądeckim zarejestrowanych było 43,8 tys. przedsiębiorstw, w tym ponad 41,9 tys. mikroprzedsiębiorstw, 1,6 tys. przedsiębiorstw małych, ponad 300 przedsiębiorstw średnich oraz niewiele ponad 30 przedsiębiorstw dużych. Z punktu widzenia formy prawnej prowadzonej działalności,

największy udział w grupie podmiotów gospodarczych działających na terenie Subregionu Sądeckiego (blisko 80%) stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Biorąc pod uwagę fakt, iż jednym z elementów świadczących o aktywności danej jednostki samorządu terytorialnego, będącym także wyznacznikiem poziomu przedsiębiorczości w gminie, jest nie tylko liczba działających lecz także nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, w niniejszym opracowaniu uwzględniono wskaźnik stanowiący iloraz nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w danej jednostce i liczby jej mieszkańców.

Tab. 23. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	11,30	1.	Jodłownik	1,63
2.	Rytko	10,49	2.	Moszczenica	1,43
3.	Laskowa	10,27	3.	Bobowa	1,42
4.	Krynica-Zdrój	9,98	4.	Gródek nad Dunajcem	1,37
5.	Stary Sącz	9,97	5.	Rytko	1,26
6.	Słopnice	9,92	6.	Stary Sącz	1,25
7.	Nowy Sącz	9,91	7.	Laskowa	1,21
8.	Mszana Dolna (m)	9,70	8.	Limanowa (m)	1,17
9.	Ropa	9,55	9.	Słopnice	1,16
10.	Uście Gorlickie	9,51	10.	Mszana Dolna	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 24. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	9,55	1.	Moszczenica	1,43
2.	Uście Gorlickie	9,51	2.	Bobowa	1,42
3.	Sękowa	6,42	3.	Łużna	1,11
4.	Gorlice	7,88	4.	Lipinki	0,93
5.	Gorlice (m)	6,62	5.	Ropa	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 25. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	11,30	1.	Jodłownik	1,63
2.	Laskowa	10,27	2.	Laskowa	1,21
3.	Słopnice	9,92	3.	Limanowa (m)	1,17
4.	Mszana Dolna	9,70	4.	Słopnice	1,16
5.	Niedźwiedz	9,15	5.	Mszana Dolna	1,13

Tab. 26. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytko	10,49	1.	Gródek nad Dunajcem	1,37
2.	Krynica-Zdrój	9,98	2.	Rytko	1,26
3.	Stary Sącz	9,97	3.	Stary Sącz	1,25
4.	Nowy Sącz	9,91	4.	Chełmiec	1,10
5.	Chełmiec	9,07	5.	Piwniczna-Zdrój	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Uwzględniając wartości wskaźników w gminach znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, należy zwrócić uwagę, że w 2017 roku mieściły się one w przedziale od 9,51 do 11,30, wykazując rozpiętość na poziomie 1,79.

Wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zajęło miasto Limanowa z wynikiem 11,30. Jednostka ta istotnie awansowała w ogólnym zestawieniu względem 2016 roku (aż o siedem miejsc w ogólnej klasyfikacji). Na drugiej pozycji, z niewiele niższą wartością wskaźnika, znalazła się gmina Rytko, która uzyskała wynik 10,49. Trzecią lokatę pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców objęła gmina Laskowa, w przypadku której wartość omawianego wskaźnika była jedynie o 1,03 niższa od najwyższej i wynosiła 10,27.

Niewiele niższe (zbliżone do gminy Laskowa) wartości wskaźnika nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców osiągnęły ponadto jednostki, które uplasowały się na kolejnych miejscach w ogólnym zestawieniu. Są nimi gminy: Krynica-Zdrój (9,98), Stary Sącz (9,97), Słupnice (9,92) oraz Nowy Sącz (9,91). Pozostałe trzy pozycje w gronie liderów zajęły natomiast: miasto Mszana Dolna (9,70), gmina Ropa (9,55), jak również „zamykająca” zestawienie gmina Uście Gorlickie z wynikiem 9,51.

2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Jednym z warunków sprawnego funkcjonowania oraz rozwoju podmiotów gospodarczych jest likwidacja głównych barier hamujących ich rozwój. Zaliczyć można do nich w szczególności niekorzystne rozwiązania prawne, nadmierny fiskalizm państwa, rozbudowaną i skomplikowaną biurokrację, niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę instytucjonalną, a także słabą jakość kapitału ludzkiego i klimatu społecznego w regionie, czy utrudnienia w dostępie do kapitału. W tym rozumieniu bariery rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do ograniczonej swobody działania podmiotów, utrudniając tym samym procesy rozwojowe, a w skrajnych przypadkach prowadząc do upadku organizacji. Niemniej jednak, pojawiające się ograniczenia stymulują także – w przypadku podmiotów gospodarczych – działania przedsiębiorcze i innowacyjne, przejawiające się w szczególności w poprawie jakości podejmowanych działań, a ten fakt można traktować jako pewne wyzwania rozwojowe.

Prognozując rozwój podmiotów gospodarczych, należy uwzględnić także kwestię wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie. W dłuższej perspektywie czasowej liczba podmiotów wykreślonych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wpływa bowiem na spowolnienie rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego.

Wykorzystany w analizie wskaźnik liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita jest ilorazem wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w badanej jednostce i liczby jej mieszkańców.

Tab. 27. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Podegrodzie	4,39	1.	Uście Gorlickie	0,70
2.	Moszczenica	4,48	2.	Krynica-Zdrój	0,78
3.	Lipinki	4,86	3.	Nawojowa	0,82
4.	Gródek nad Dunajcem	5,02		Lipinki	0,82
5.	Biecz	5,15	4.	Piwniczna-Zdrój	0,85
6.	Bobowa	5,24	5.	Podegrodzie	0,88
7.	Łukowica	5,35	6.	Laskowa	0,90
8.	Łabowa	5,51	7.	Łabowa	0,91
9.	Tymbark	5,53	8.	Gorlice (m)	0,92
10.	Laskowa	5,94	9.	Grybów (m)	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 28. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	4,48	1.	Uście Gorlickie	0,70
2.	Lipinki	4,86	2.	Lipinki	0,82
3.	Biecz	5,15	3.	Gorlice (m)	0,92
4.	Bobowa	5,24	4.	Ropa	1,03
5.	Łużna	6,51	5.	Gorlice	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 29. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	5,35	1.	Laskowa	0,90
2.	Tymbark	5,53	2.	Kamienica	0,93
3.	Laskowa	5,94	3.	Limanowa (m)	0,95
4.	Słopnice	6,17	4.	Limanowa	1,09
5.	Limanowa	6,65		Tymbark	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 30. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Podegrodzie	4,39	1.	Krynica-Zdrój	0,78
2.	Gródek nad Dunajcem	5,02	2.	Nawojowa	0,82
3.	Łabowa	5,51	3.	Piwniczna-Zdrój	0,85
4.	Korzenna	6,06	4.	Podegrodzie	0,88
5.	Nawojowa	6,17	5.	Łabowa	0,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzając analizę liczby wyrejestrowanych w roku 2017 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy należy podkreślić, iż wartość omawianego wskaźnika wśród gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji mieściła się w przedziale od 4,39 do 5,94. Zauważyć można tym samym nieznaczny, względem 2016 roku, wzrost liczby wyrejestrowanych przedsiębiorstw w gminach Subregionu Sądeckiego.

Jednostką samorządu terytorialnego, w której odnotowano najmniejszą liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, była w 2017 roku gmina Podegrodzie z wartością wskaźnika 4,39, awansując w stosunku do roku 2016 o sześć miejsc w ogólnym zestawieniu. Drugą pozycję w „pierwszej dziesiątce”, z niewiele wyższą wartością wskaźnika (o 0,09 wyższą od najniższego), uzyskała gmina

Moszczenica (4,48), która znalazła się w gronie liderów klasyfikacji podobnie jak w 2016 roku. Trzecią lokatę w zakresie liczby wyrejstrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców objęła gmina Lipinki z wynikiem 4,86.

Relatywnie wyższe wartości osiągnęły z kolei jednostki, które znalazły się na kolejnych czterech miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi gminy: Gródek nad Dunajcem (5,02), Biecz (5,15), Bobowa (5,24) oraz Łukowica (5,35). Z kolei wartości wskaźnika wyrejstrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, przekraczające wartość 5,5, odnotowano w gminach: Łabowa (5,51), Tymbark (5,53), jak również w przypadku zajmującej dziesiątą pozycję rankingu – gminie Laskowa (5,94).

2.3. Wydatki na promocję gminy per capita

Promocja gminy jest jednym z ważniejszych elementów pozainwestycyjnej działalności gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego i stanowi istotny element wspierania ich rozwoju. Warunki gospodarki rynkowej wymuszają konkurowanie gmin aż w czterech płaszczyznach: inwestycyjnej, turystycznej, możliwości pozyskania zewnętrznych funduszy oraz społecznej. Właściwie prowadzone działania promocyjne pozwalają kształtować pozytywny wizerunek gminy, a także poprzez zwiększenie ich atrakcyjności, przyczyniają się do zmniejszenia bezrobocia oraz poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Promocja jest więc jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed każdą jednostką samorządu, której władze coraz częściej zdają sobie sprawę z konieczności podejmowania tego rodzaju działań, tworząc atrakcyjne oferty nie tylko dla turystów, ale i inwestorów. Skuteczne działania promocyjne podejmowane przez gminę wpływają zatem na wzrost aktywności gospodarczej, stymulując tym samym jej dalszy rozwój.

Realizacja działań wpisanych w strategię promocji poszczególnych gmin w istotny sposób wiąże się z ponoszeniem określonych wydatków, dlatego w niniejszym badaniu wykorzystano wskaźnik wydatki na promocję gminy per capita, stanowiący iloraz ogółu wydatków ponoszonych na promocję przez badaną jednostkę i liczby jej mieszkańców.

Tab. 31. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	56,71	1.	Tymbark	5,86
2.	Stary Sącz	36,53	2.	Nawojowa	5,20
3.	Nawojowa	32,84	3.	Łukowica	4,33
4.	Limanowa (m)	20,57	4.	Kamienica	3,47
5.	Muszyna	19,97	5.	Limanowa	2,93
6.	Tymbark	19,22	6.	Łososina Dolna	2,83
7.	Gorlice (m)	18,12	7.	Niedźwiedź	2,63
8.	Słupnice	16,32	8.	Łabowa	2,07
9.	Ropa	15,56	9.	Gródek nad Dunajcem	1,94
10.	Niedźwiedź	14,76	10.	Bobowa	1,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 32. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	18,12	1.	Bobowa	1,76
2.	Ropa	15,56	2.	Gorlice (m)	1,35
3.	Sękowa	13,55	3.	Ropa	1,16
4.	Bobowa	12,33	4.	Biecz	1,04
5.	Lipinki	8,43	5.	Lipinki	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 33. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	20,57	1.	Tymbark	5,86
2.	Tymbark	19,22	2.	Łukowica	4,33
3.	Słupnice	16,32	3.	Kamienica	3,47
4.	Niedźwiedź	14,76	4.	Limanowa	2,93
5.	Mszana Dolna (m)	12,92	5.	Niedźwiedź	2,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 34 Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	56,71	1.	Nawojowa	5,20
2.	Stary Sącz	36,53	2.	Łososina Dolna	2,83
3.	Nawojowa	32,84	3.	Łabowa	2,07
4.	Muszyna	19,97	4.	Gródek nad Dunajcem	1,94
5.	Łososina Dolna	12,86	5.	Korzenna	1,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wysokość wydatków na promocję gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego w 2017 roku (podobnie jak w latach poprzednich) cechowała się znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika, dla gmin będących w gronie liderów rankingu, mieściła się bowiem w przedziale od 14,76 do 56,71.

Największe wydatki na promocję gminy per capita w 2017 roku poniosła Krynica-Zdrój, z kwotą 56,71 zł, która była liderem w omawianej kategorii również w 2015 i 2016 roku. Drugie miejsce pod tym względem zajęła gmina Stary Sącz (podobnie jak w ubiegłym roku) z wartością niższą od lidera o 30,18 zł. Trzecią lokatę uzyskała gmina Nawojowa z wynikiem o ponad 12 zł wyższym od obejmującego kolejną pozycję – miasta Limanowa (20,57 zł).

Nieznacznie niższe wartości wskaźnika osiągnęły natomiast gminy Subregionu Sądeckiego, zajmujące piątą i szóstą lokatę w gronie liderów klasyfikacji i były nimi odpowiednio: gmina Muszyna z wartością wskaźnika 19,97 zł, a także gmina Tymbark (19,22 zł). Kolejne cztery miejsca zajęły gminy, dla których wartość wskaźnika znajdowała się w przedziale od 14,76 zł do 18,12 zł i były nimi: miasto Gorlice (18,12 zł), gmina Słupnice (16,32 zł), gmina Ropa (15,56 zł) oraz gmina Niedźwiedź (14,76 zł).

2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) – zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (art.4-6) – stanowią część dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli. Wielkość udziału w tym podatku – w przypadku szczebla podstawowego – wynosi 6,71% i jest odnoszona do ogólnej kwoty podatków zapłaconych przez podatników CIT mających siedzibę na terenie gminy.

Przekazanie gminom, jak i jednostkom pozostałych szczebli, udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych wynika przede wszystkim z potrzeby odzwierciedlenia w budżecie gminy aktywności ekonomicznej podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie, która znajduje swój wyraz przede wszystkim w płaconych przez nie podatkach. Równocześnie należy zauważyć, iż możliwości oddziaływania przez gminę na aktywność gospodarczą tych podmiotów, a tym samym wpływania na wysokość dochodów w tytułu podatków, są dość ograniczone.

Wykorzystany w analizie aktywności gmin Sądeckich wskaźnik stanowi relację pomiędzy wielkością wpływów z udziałów w CIT danej jednostki a liczbą jej mieszkańców.

Tab. 35. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	70,31	1.	Łużna	3,73
2.	Nowy Sącz	70,20	2.	Podegrodzie	2,61
3.	Krynica-Zdrój	43,74	3.	Laskowa	2,42
4.	Gorlice (m)	40,86	4.	Łukowica	2,10
5.	Limanowa (m)	35,80	5.	Chełmiec	2,06
6.	Chełmiec	33,98	6.	Korzenna	1,90
7.	Mszana Dolna (m)	27,44	7.	Grybów	1,68
8.	Piwniczna-Zdrój	22,26	8.	Słupnice	1,66
9.	Grybów (m)	18,19	9.	Jodłownik	1,54
10.	Lipinki	14,63	10.	Mszana Dolna	1,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 36. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	40,86	1.	Łużna	3,73
2.	Lipinki	14,63	2.	Biecz	1,36
3.	Bobowa	5,32	3.	Moszczenica	1,10
4.	Uście Gorlickie	5,20	3.	Bobowa	1,10
5.	Biecz	4,94	4.	Lipinki	1,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 37. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	35,80	1.	Laskowa	2,42
2.	Mszana Dolna (m)	27,44	2.	Łukowica	2,10
3.	Tymbark	10,03	3.	Słupnice	1,66
4.	Laskowa	3,04	4.	Jodłownik	1,54
5.	Niedźwiedź	2,84	5.	Mszana Dolna	1,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 38. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Muszyna	70,31	1.	Podegrodzie	2,61
2.	Nowy Sącz	70,20	2.	Chełmiec	2,06
3.	Krynica-Zdrój	43,74	3.	Korzenna	1,90
4.	Chełmiec	33,98	4.	Grybów	1,68
5.	Piwniczna-Zdrój	22,26	5.	Grybów (m)	1,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkości wpływów z CIT per capita, uzyskanych przez 39 gmin Subregionu Sądeckiego, można zauważyć, iż w 2017 roku w porównaniu do roku 2016 wszystkie jednostki pozostały w grupie liderów w ogólnej klasyfikacji. Jednakże wśród gmin obejmujących miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia nastąpiły pewne zmiany w zajmowanych przez te jednostki lokatach w rankingu. Pierwszą pozycję w zestawieniu uzyskała w roku 2017 gmina Muszyna (z wynikiem 70,31 zł), która awansowała względem 2016 roku o jedną pozycję w gronie liderów rankingu.

Na drugim i trzecim miejscu z wynikami nie przekraczającymi 70,20 zł, uplasowały się kolejno Nowy Sącz (70,20 zł) oraz Krynica-Zdrój z kwotą 43,74 zł. Pozostałe siedem miejsc w klasyfikacji zajęły natomiast: miasto Gorlice (40,86 zł), miasto Limanowa (35,80 zł), gmina Chelmec (33,98 zł), miasto Mszana Dolna (27,44 zł), Piwniczna-Zdrój (22,26 zł), miasto Grybów (18,19 zł) oraz zamykająca „pierwszą dziesiątkę” gmina Lipinki z kwotą 14,63 zł.

3. Aktywność inwestycyjna gminy

3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

Przedmiotowy podział ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego – wprowadzony przez ustawę o finansach publicznych – pozwala wyróżnić dwie podstawowe kategorie wydatków, którymi są wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Wydatki bieżące nie zostały jednak zdefiniowane wprost i są one traktowane jako wydatki inne niż wydatki majątkowe. Obejmują one między innymi: wydatki jednostek budżetowych (przede wszystkim na wynagrodzenia i naliczane od nich składki oraz realizację zadań statutowych), dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wydatki na programy finansowane ze środków UE i innych źródeł zagranicznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu w danym roku budżetowym, jak i wydatki na obsługę długu gminy. Wydatki majątkowe obejmują natomiast inwestycje i zakupy inwestycyjne (w tym związane z programami finansowanymi ze środków UE i innych źródeł zagranicznych), zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Niezależnie jednak od kategorii – zgodnie z zapisami ustawy – wydatki jednostek samorządu podlegają określonym rygorom. Winny one być dokonywane w sposób terminowy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, jak i z uwzględnieniem zasad celowości, oszczędności oraz efektywności w rozumieniu uzyskiwania jak najlepszych efektów z określonych nakładów.

Wśród wydatków majątkowych istotną rolę odgrywają wydatki inwestycyjne. Są one traktowane jako istotny element oceny aktywności rozwojowej danej jednostki. Przyjmuje się bowiem, że wydatki te należą do tzw. wydatków aktywnych, których ponoszenie wpływa na poziom rozwoju, głównie przez rozbudowę bazy majątku trwałego (infrastruktura techniczna i społeczna), jak tworzenie warunków do lepszego i skuteczniejszego zaspokajania potrzeb. Trzeba jednak pamiętać, że możliwość dokonywania wydatków inwestycyjnych jest zdeterminowana wielkością wydatków bieżących. Poziom wydatków inwestycyjnych zależy w dużym stopniu od sytuacji dochodowej danej jednostki (i zmian zachodzących w tym obszarze), przyjętej strategii i prowadzonej polityki finansowej (w tym poziomu zadłużenia), jak i aktywności w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania (często dedykowanych konkretnym przedsięwzięciom inwestycyjnym).

Tab. 39. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	0,22	1.	Grybów (m)	3,23
2.	Limanowa (m)	0,19	2.	Moszczenica	3,01
	Korzenna	0,19	3.	Rytro	2,53
3.	Piwniczna-Zdrój	0,18	4.	Bobowa	2,18
	Podegrodzie	0,18	5.	Lipinki	2,16
	Biecz	0,18	6.	Gródek nad Dunajcem	1,98
4.	Bobowa	0,18	7.	Ropa	1,97
	Stary Sącz	0,16	8.	Podegrodzie	1,94
Dobra	0,16	Korzenna		1,94	
5.	Moszczenica	0,15	9.	Łukowica	1,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 40. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	0,18	1.	Moszczenica	3,01
	Bobowa	0,18	2.	Bobowa	2,18
2.	Moszczenica	0,15	3.	Lipinki	2,16
3.	Gorlice	0,15	4.	Ropa	1,97
4.	Sękowa	0,14	5.	Biecz	1,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 41. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	0,22	1.	Łukowica	1,74
2.	Limanowa (m)	0,19	2.	Limanowa (m)	1,72
3.	Dobra	0,16	3.	Limanowa	1,68
4.	Łukowica	0,15	4.	Dobra	1,51
5.	Tymbark	0,12	5.	Tymbark	1,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 42. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Korzenna	0,19	1.	Grybów (m)	3,23
2.	Piwniczna-Zdrój	0,18	2.	Rytko	2,53
	Podegrodzie	0,18	3.	Gródek nad Dunajcem	1,98
3.	Stary Sącz	0,16	4.	Podegrodzie	1,94
4.	Gródek nad Dunajcem	0,14		Korzenna	1,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzona analiza wartości udziałów wydatków majątkowych w wydatkach ogółem uzyskanych przez badane gminy Subregionu Sądeckiego, pozwala zauważyć istotne zmiany w grupie liderów w odniesieniu do roku 2016. Spośród jednostek, które znalazły się w roku 2016 w „pierwszej dziesiątce” zestawienia, do grupy liderów w roku 2017 przeszły jedynie dwie gminy, czyli Stary Sącz oraz gmina Limanowa. Zakres wartości przyjmowanych przez uwzględniony w badaniu wskaźnik był w roku 2017 zdecydowanie niższy (0,15-0,22), niż w roku 2016 (0,12-0,24).

Na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji w roku 2017 znalazła się gmina Limanowa z wynikiem 0,22, która w odróżnieniu od miasta Limanowa (0,19) była obecna w grupie liderów rankingu w roku 2016. Drugą lokatę (ex aequo z miastem Limanowa) osiągnęła gmina Korzenna, dla której w stosunku do roku 2016 był to znaczący awans. Kolejne, trzecie miejsce (0,18) uzyskały ex aequo cztery jednostki, a mianowicie: Piwniczna-Zdrój, Podegrodzie, Biecz, a także Bobowa. Czwartą lokatę (0,16) objęły równocześnie gminy: Stary Sącz i Dobra, natomiast ostatnią pozycję zajęła gmina Moszczenica (0,15).

3.2. Wydatki majątkowe per capita

Traktując wielkość wydatków majątkowych jako jeden z istotnych mierników poziomu rozwoju jednostek samorządu terytorialnego, w analizie aktywności gmin Sądeckizny wykorzystano także wskaźnik wydatków majątkowych per capita. Wskaźnik ten prezentuje wielkość wydatków majątkowych poniesionych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Tab. 43. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	982	1.	Grybów (m)	3,91
2.	Limanowa	965	2.	Moszczenica	3,78
3.	Korzenna	934	3.	Rytro	2,92
4.	Bobowa	906	4.	Bobowa	2,68
5.	Podegrodzie	891	5.	Lipinki	2,46
6.	Piwniczna-Zdrój	837	6.	Podegrodzie	2,41
7.	Biecz	800	7.	Korzenna	2,41
8.	Łukowica	738	8.	Gródek nad Dunajcem	2,37
9.	Dobra	737	9.	Ropa	2,20
10.	Stary Sącz	726	10.	Łukowica	2,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 44. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	906	1.	Moszczenica	3,78
2.	Biecz	800	2.	Bobowa	2,68
3.	Moszczenica	689	3.	Lipinki	2,46
4.	Gorlice	658	4.	Ropa	2,20
5.	Sękowa	597	5.	Biecz	1,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 45. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	982	1.	Łukowica	2,06
2.	Limanowa	965	2.	Limanowa	2,05
3.	Łukowica	738	3.	Limanowa (m)	2,03
4.	Dobra	737	4.	Dobra	1,77
5.	Tymbark	535	5.	Laskowa	1,42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 46. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
Lp.	Gmina	Wielkość wskaźnika	Lp.	Gmina	Dynamika
1.	Korzenna	934	1.	Grybów (m)	3,91
2.	Podegrodzie	891	2.	Rytro	2,92
3.	Piwniczna-Zdrój	837	3.	Podegrodzie	2,41
4.	Stary Sącz	726		Korzenna	2,41
5.	Gródek nad Dunajcem	724	4.	Gródek nad Dunajcem	2,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości wskaźnika wydatków majątkowych per capita uzyskane przez gminy Subregionu Sądeckiego, które w roku 2017 znalazły się w grupie liderów zestawienia, mieściły się w przedziale 726-982 zł. Były one nieznacznie wyższe od wartości uzyskanych przez jednostki samorządu terytorialnego obejmujące pierwsze dziesięć pozycji rankingu w roku 2016 (483-990 zł).

Na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji w roku 2017, w zakresie wartości wydatków majątkowych przypadających na jednego mieszkańca, uplasowało się miasto Limanowa (982 zł), które awansowało do „pierwszej dziesiątki” w porównaniu do roku 2016.

Z kolei drugą lokatę w zestawieniu zajęła gmina Limanowa z wynikiem 965 zł (jedynie o 17 zł niższym od najwyższego). W odniesieniu do roku 2016 do „pierwszej dziesiątki” rankingu w zakresie wartości wydatków majątkowych per capita zakwalifikowały się także: gmina Korzenna (miejsce trzecie), Bobowa (czwarta lokata), Podegrodzie (piąte miejsce), a także Biecz, Łukowica i Dobra, które objęły kolejno: siódmą, ósmą i dziewiątą pozycję wśród liderów zestawienia.

3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Konstrukcja skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia opiera się na zależności, jaka zachodzi pomiędzy zrealizowanymi w danym roku budżetowym w danej jednostce samorządu wydatkami majątkowymi a wydatkami przeznaczonymi na obsługę zadłużenia. Wydatki na obsługę zadłużenia obejmują w szczególności wydatki z tytułu oprocentowania i dyskonta od wyemitowanych papierów wartościowych, oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzielonymi przez jednostkę poręczeniami i gwarancjami.

Przy dokonywaniu oceny aktywności gmin Sądeckizny, do roku 2013 włącznie, omawiany wskaźnik poddawany był korekcie uwzględniającej dopuszczalny wówczas prawem poziom wydatków na obsługę zadłużenia (15%). Od roku 2014 wspomniane ograniczenie przestało obowiązywać i zostało zastąpione tzw. indywidualnym wskaźnikiem zadłużenia. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę głównie walor porównawczy, zdecydowano nie dokonywać modyfikacji wskaźnika podtrzymując jego dotychczasową formułę. Przyjęta w opracowaniu interpretacja wskaźnika za korzystniejsze uznaje jego wyższe wartości.

Tab. 47. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,150	1.	Rytko	0,05
	Łukowica	0,150	2.	Grybów (m)	0,03
	Nawojowa	0,150	3.	Ropa	0,02
2.	Kamienica	0,149		Moszczenica	0,02
3.	Korzenna	0,148		Lipinki	0,02
4.	Stary Sącz	0,147	4.	Bobowa	0,01
5.	Łabowa	0,145		Muszyna	0,01
6.	Łososina Dolna	0,144		Podegrodzie	0,01
	Bobowa	0,144		Biecz	0,01
	Sękowa	0,144		Gródek nad Dunajcem	0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 48. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	0,144	1.	Ropa	0,02
	Sękowa	0,144		Moszczenica	0,02
2.	Moszczenica	0,143		Lipinki	0,02
3.	Gorlice	0,139	2.	Bobowa	0,01
4.	Lipinki	0,136		Biecz	0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 49. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat limanowski

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	0,150	1.	Dobra	0,01
2.	Kamienica	0,149		Limanowa (m)	0,01
3.	Limanowa	0,142	3.	Laskowa	0,00
	Słupnice	0,142		Niedźwiedz	0,00
4.	Mszana Dolna (m)	0,139		Jodłownik	0,00

Tab. 50. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,150		1.	Rytro	0,05
	Nawojowa	0,150		2.	Grybów (m)	0,03
2.	Korzenna	0,148		3.	Muszyna	0,01
3.	Stary Sącz	0,147			Podegrodzie	0,01
4.	Łabowa	0,145			Gródek nad Dunajcem	0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia uzyskane w 2017 roku przez gminy Subregionu Sądeckiego, podobnie jak w latach wcześniejszych, wykazywały stosunkowo niewielkie zróżnicowanie (0,150-0,144).

Pozycję lidera w 2017 roku osiągnęły aż trzy gminy: Grybów, Łukowica oraz Nawojowa z wartością wskaźnika 0,150. Warto dodać, że te gminy również w 2016 roku cechowały się wysokimi wartościami omawianego wskaźnika, zajmując pierwsze trzy miejsca wśród jednostek, które zakwalifikowały się wówczas do „dziesiątki liderów”.

Wartość wskaźnika niższą od najwyższego o 0,001 osiągnęła gmina Kamienica, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. Kolejno trzecią i czwartą lokatę zajęły gminy Korzenna oraz Stary Sącz, z wartościami wskaźnika na poziomie 0,148 oraz 0,147.

Nieznacznie niższe wartości skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia osiągnęły gminy zajmujące piąte i szóste miejsce, a były nimi odpowiednio: gmina Łabowa (miejsce piąte) z wartością wskaźnika 0,145, jak również gminy: Łososina Dolna, Bobowa i Sękowa (szósta lokata) z wynikiem 0,144.

3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita

Rozwinięta infrastruktura, w tym infrastruktura techniczna (której częścią jest transport i łączność), jest czynnikiem stymulującym przedsiębiorczość lokalną, poprzez tworzenie warunków niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej, jak i polepszaniu warunków życia mieszkańców. W związku z tym inwestowanie w rozwój infrastruktury w wymiarze lokalnym stanowi jedno z ważniejszych zadań władz samorządowych.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego (w tym wydatki na transport i łączność) można podzielić na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Z kolei wydatki majątkowe obejmują wydatki na inwestycje. Analiza wydatków majątkowych na transport i łączność (sklasyfikowanych w dziale 600), oparta została na wielkościach zagregowanych w Banku Danych Lokalnych, wśród których podgrupa: Wydatki (w Dziale 600 – Transport i łączność), obejmująca drogi publiczne gminne i powiatowe, stanowi część grupy: Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu.

W analizie aktywności gmin Sądeckizny wykorzystano wskaźnik prezentujący relację pomiędzy wielkością wydatków poniesionych przez badane jednostki na transport i łączność oraz liczbą mieszkańców tych jednostek.

Tab. 51. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	569	1.	Biecz	401,94
2.	Piwniczna-Zdrój	465	2.	Bobowa	375,44
3.	Bobowa	439	3.	Łukowica	272,77
4.	Limanowa	353	4.	Korzenna	185,30
5.	Łukowica	323	5.	Piwniczna-Zdrój	159,31
6.	Korzenna	314	6.	Limanowa	156,40
7.	Gorlice (m)	303	7.	Jodłownik	150,38
8.	Limanowa (m)	295	8.	Podegrodzie	128,41
9.	Podegrodzie	285	9.	Lipinki	128,11
10.	Słopnice	258	10.	Gródek nad Dunajcem	124,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.52. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	569	1.	Biecz	401,94
2.	Bobowa	439	2.	Bobowa	375,44
3.	Gorlice (m)	303	3.	Lipinki	128,11
4.	Sękowa	153	4.	Moszczenica	112,33
5.	Gorlice	140	5.	Gorlice (m)	74,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 53. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	353		1.	Łukowica	272,77
2.	Łukowica	323		2.	Limanowa	156,40
3.	Limanowa (m)	295		3.	Jodłownik	150,38
4.	Słopnice	258		4.	Kamienica	110,12
5.	Tymbark	248		5.	Niedźwiedź	94,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 54. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Piwniczna-Zdrój	465		1.	Korzenna	185,30
2.	Korzenna	314		2.	Piwniczna-Zdrój	159,31
3.	Podegrodzie	285		3.	Podegrodzie	128,41
4.	Gródek nad Dunajcem	248		4.	Gródek nad Dunajcem	124,27
5.	Łącko	207		5.	Chelmec	88,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analiza wydatków gmin Subregionu Sądeckiego w roku 2017 wykazała, że wartość wydatków na transport i łączność per capita wśród jednostek samorządu terytorialnego znajdujących się w gronie liderów zestawienia, mieściła się w przedziale od 258 zł do 569 zł.

Najwyższy poziom wydatków w omawianym dziale klasyfikacji budżetowej odnotowano w gminie Biecz, tj. 569 zł. Jednostka ta awansowała bowiem z dziewiątego miejsca w stosunku do roku 2016, zwiększając niniejsze wydatki aż o 402 zł per capita. Drugą pozycję w zestawieniu zajęła gmina Piwniczna-Zdrój, z wartością wskaźnika niższą o 104 zł od najwyższego (w 2016 była liderem w omawianej kategorii). Trzecią lokatę z wynikiem 439 zł uzyskała z kolei gmina Bobowa.

Kolejne miejsca (od czwartego do siódmego) w kategorii wydatków majątkowych na transport i łączność per capita objęły natomiast gminy, dla których wartość wskaźnika mieściła się w przedziale 303-353 zł. Były nimi odpowiednio gminy: Limanowa (353 zł), Łukowica (323 zł), Korzenna (314 zł), a także miasto Gorlice (303 zł). Grono „dziesiątki liderów” w 2017 roku zamykają: miasto Limanowa (295 zł), gmina Podegrodzie (285 zł) oraz gmina Słopnice (258 zł).

3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita

Nakłady ponoszone przez samorządy na rozwój potencjału ludzkiego stanowią istotny element aktywności inwestycyjnej gmin. Władze jednostek, mając świadomość, że od poziomu wykształcenia i wychowania młodego pokolenia zależy przyszłość nie tylko gminy, ale całego kraju, starają się zapewnić swoim mieszkańcom jak najlepszy poziom usług edukacyjnych. Zadania te realizują dbając zarówno o odpowiednią organizację procesu kształcenia, opieki i wychowania, ale również poprzez zapewnienie właściwej bazy materialnej placówek oświatowych.

Realizacja tych działań wymaga ponoszenia określonych wydatków na oświatę i wychowanie, które można podzielić na wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe (w tym wydatki inwestycyjne). Wydatki bieżące dotyczą nakładów ponoszonych na wynagrodzenia oraz uposażenia osób zatrudnionych, składki naliczane od wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki wynikające z realizacji ich zadań statutowych. Natomiast wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie stanowią ważny element rozwoju potencjału ludzkiego w gminie.

Wykorzystany w analizie wskaźnik wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie per capita stanowi iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 55. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Podegrodzie	394	1.	Podegrodzie	306,96
2.	Łososina Dolna	389	2.	Łososina Dolna	277,67
3.	Łukowica	281	3.	Łącko	212,33
4.	Łącko	245	4.	Mszana Dolna (m)	160,42
5.	Mszana Dolna (m)	170	5.	Tymbark	147,51
6.	Tymbark	159	6.	Piwniczna-Zdrój	95,77
7.	Piwniczna-Zdrój	131	7.	Chełmiec	64,19
8.	Kamionka Wielka	105	8.	Gródek nad Dunajcem	55,33
9.	Chełmiec	83	9.	Łukowica	52,51
10.	Gródek nad Dunajcem	78	10.	Grybów (m)	48,57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 56. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Uście Gorlickie	52		1.	Bobowa	28,66
2.	Bobowa	34		2.	Lipinki	13,26
3.	Lipinki	17		3.	Biecz	0,93
4.	Biecz	12		4.	Łużna	0,73
5.	Sękowa	10		5.	Moszczenica	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 57. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łukowica	281		1.	Mszana Dolna (m)	160,42
2.	Mszana Dolna (m)	170		2.	Tymbark	147,51
3.	Tymbark	159		3.	Łukowica	52,51
4.	Mszana Dolna	44		4.	Mszana Dolna	40,48
5.	Limanowa	43		5.	Jodłownik	24,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 58. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Podegrodzie	394		1.	Podegrodzie	306,96
2.	Łososina Dolna	389		2.	Łososina Dolna	277,67
3.	Łącko	245		3.	Łącko	212,33
4.	Piwniczna-Zdrój	131		4.	Piwniczna-Zdrój	95,77
5.	Kamionka Wielka	105		5.	Chełmiec	64,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny wydatków na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca, ponoszonych przez gminy Subregionu Sądeckiego w roku 2017, można dostrzec wyraźne rozbieżności w ich poziomie.

Jednostką, która w 2017 roku poniosła najwyższe wydatki w omawianym zakresie, była gmina Podegrodzie (394 zł). Jednostka ta awansowała aż o pięć miejsc w klasyfikacji w stosunku do roku 2016. Warto zwrócić uwagę, że gmina, która w 2017 roku zamykała „dziesiątkę liderów” zestawienia (Gródek nad Dunajcem), poniosła ponad pięciokrotnie

niższe od najwyższych wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca, osiągając tym samym wartość wskaźnika na poziomie 78 zł.

Drugą pozycję w rankingu za 2017 rok zajęła pod tym względem gmina Łososina Dolna, z wartością wskaźnika 389 zł, natomiast miejsce trzecie uzyskała gmina Łukowica z wynikiem 281 zł. Trzecią lokatę w gronie liderów objęła gmina Łącko z wartością wskaźnika 245 zł. Kolejne miejsca w gronie liderów (od piątego do ósmego) ogólnej klasyfikacji zajęło miasto Mszana Dolna, jak również gminy: Tymbark, Piwniczna-Zdrój i Kamionka Wielka, które odnotowały wartości wskaźnika wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie powyżej 100 zł na jednego mieszkańca. Grono „dziesiątki liderów” zestawienia zamykają z kolei gminy: Chelmiec z wartością wskaźnika 83 zł oraz Gródek nad Dunajcem (78 zł).

3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita

Polityka mieszkaniowa, która ma prowadzić do racjonalnego gospodarowania i utrzymania istniejących zasobów mieszkaniowych oraz wspierania budownictwa mieszkaniowego, ukierunkowana jest przede wszystkim na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych całego społeczeństwa, jak i poszczególnych społeczności lokalnych. W związku z tym istotną rolę w kreowaniu i prowadzeniu polityki mieszkaniowej odgrywa właśnie samorząd gminny, który wykorzystuje w tym obszarze liczne instrumenty dostosowane do lokalnych potrzeb i uwarunkowań. Wśród tych instrumentów można wyróżnić między innymi instrumenty administracyjno-prawne (np. strategie rozwoju mieszkalnictwa, prawne zasady gospodarowania nieruchomościami w gminach czy prawne aspekty ram realizacji i finansowego wsparcia budownictwa społecznego), jak i instrumenty ekonomiczne oraz ekonomiczno-społeczne (np. sprzedaż, oddawanie bądź przekazywanie nieruchomości, remonty mieszkań czy prywatyzacja gminnych zasobów mieszkaniowych). To, jak dana gmina prowadzi politykę mieszkaniową, ma bezpośrednie przełożenie na jakość życia jej mieszkańców.

W celu dokonania analizy kształtowania się wydatków na gospodarkę mieszkaniową poszczególnych gmin, w badaniu wykorzystano wskaźnik wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, stanowiący iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 59. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (m)	335	1.	Limanowa (m)	289,73
2.	Korzenna	206	2.	Korzenna	162,88
3.	Stary Sącz	184	3.	Niedźwiedź	134,34
4.	Niedźwiedź	154	4.	Stary Sącz	102,28
5.	Krynica-Zdrój	110	5.	Grybów (m)	99,16
	Grybów (m)	110	6.	Gorlice	82,98
6.	Gorlice	85	7.	Biecz	34,61
7.	Biecz	53	8.	Gorlice (m)	28,07
8.	Grybów	50	9.	Podegrodzie	19,95
9.	Nawojowa	36	10.	Łużna	17,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 60. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Gorlice	85	1.	Gorlice	82,98
2.	Biecz	53	2.	Biecz	34,61
3.	Gorlice (m)	30	3.	Gorlice (m)	28,07
4.	Moszczenica	27	4.	Łużna	17,96
	Łużna	27	5.	Lipinki	11,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 61. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (m)	335	1.	Limanowa (m)	289,73
2.	Niedźwiedź	154	2.	Niedźwiedź	134,34
3.	Kamienica	29	3.	Tymbark	6,73
4.	Limanowa	27	4.	Jodłownik	4,27
5.	Mszana Dolna (m)	10	5.	Mszana Dolna	3,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 62. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Korzenna	206	1.	Korzenna	162,88
2.	Stary Sącz	184	2.	Stary Sącz	102,28
3.	Krynica-Zdrój	110	3.	Grybów (m)	99,16
	Grybów (m)	110	4.	Podegrodzie	19,95
4.	Grybów	50	5.	Rytko	14,85

Analiza wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, poniesionych przez 39 gmin Subregionu Sądeckiego, wykazała znaczne zróżnicowanie pod względem kwot przeznaczanych na realizację zadań w tym zakresie przez poszczególne jednostki. Wartość wskaźników w przypadku gmin znajdujących się z „pierwszej dziesiątce” zestawienia kształtowała się bowiem w przedziale od 36 zł do 335 zł.

Pierwsze miejsce pod względem wysokości analizowanych wydatków zajęło miasto Limanowa z wartością wskaźnika 335 zł. Jednocześnie należy wskazać, iż gmina ta awansowała o sześć pozycji w klasyfikacji w stosunku do 2016 roku. Drugą lokatę w omawianym obszarze objęła gmina Korzenna z kwotą 206 zł (o 129 zł niższą od najwyższej). Nieznacznie niższy wynik (184 zł) osiągnęła z kolei gmina Stary Sącz, co pozwoliło tej jednostce na uplasowanie się na trzeciej pozycji w gronie liderów rankingu. Miejsca czwarte i piąte w zestawieniu zajęły kolejno: gmina Niedźwiedź z wartością wskaźnika 154 zł, jak również ex aequo gmina Krynica-Zdrój i Grybów (110 zł). Warto przypomnieć, że Krynica-Zdrój była w 2016 roku liderem kategorii wysokości wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita.

Następne lokaty (od szóstej do dziewiątej) zajęły gminy, które w omawianym zakresie poniosły wydatki mieszczące się w przedziale od 85 zł do 36 zł i były nimi odpowiednio: Gorlice (85 zł), Biecz (53 zł), Grybów (50 zł) oraz Nawojowa (36 zł).

3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita

Celem lokalnej gospodarki komunalnej jest zaspokojenie bieżących potrzeb społeczności lokalnej w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych (zadania użyteczności publicznej), wynikających z ich zamieszkania na danym obszarze. W obszarze tym jednostki samorządu posiadają stosunkowo dużą samodzielność, zarówno jeśli chodzi o zasady prowadzenia gospodarki, jak i jej formy. Ochrona środowiska z kolei to podejmowanie (ew. zaniechanie) działań, mających na celu zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej. Znajduje to swój wyraz w szczególności w racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska, z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom, a także przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego³.

Wydatki na realizację zadań odnoszących się do gospodarki komunalnej i ochrony środowiska są istotnym elementem budżetu każdej jednostki samorządu terytorialnego i obejmują wydatki przeznaczane między innymi na gospodarkę ściekową i ochronę wód,

³ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2017, Nr 0, poz. 519), art. 3, ust. 13.

gospodarkę odpadami, oczyszczanie miast i wsi, utrzymanie zieleni w miastach i gminach, ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, ochronę gleby i wód podziemnych, ograniczenie hałasu, ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, schroniska dla zwierząt, oświetlenie ulic, placów i dróg, jak również realizację zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną⁴.

Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckizny prezentuje wielkość wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w badanych jednostkach w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Tab. 63. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (m)	183	1.	Gródek nad Dunajcem	137,12
2.	Sękowa	169	2.	Muszyna	121,59
3.	Gródek nad Dunajcem	142	3.	Limanowa (m)	91,68
4.	Stary Sącz	140	4.	Piwniczna-Zdrój	86,85
5.	Muszyna	137	5.	Lipinki	42,03
6.	Piwniczna-Zdrój	122	6.	Biecz	38,02
7.	Mszana Dolna	114	7.	Ropa	35,53
8.	Krynica-Zdrój	107	8.	Nawojowa	29,64
9.	Lipinki	76	9.	Laskowa	26,63
10.	Nawojowa	70	10.	Gorlice (m)	25,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 64. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Sękowa	169	1.	Lipinki	42,03
2.	Lipinki	76	2.	Biecz	38,02
3.	Ropa	62	3.	Ropa	35,53
4.	Gorlice (m)	56	4.	Gorlice (m)	25,51
5.	Biecz	41	5.	Uście Gorlickie	5,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010, Nr 38, poz. 207).

Tab. 65. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa (m)	183		1.	Limanowa (m)	91,68
2.	Mszana Dolna	114		2.	Laskowa	26,63
3.	Jodłownik	38		3.	Łukowica	18,59
4.	Tymbark	31		4.	Limanowa	-1,66
5.	Laskowa	29		5.	Mszana Dolna	-26,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 66. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Gródek nad Dunajcem	142		1.	Gródek nad Dunajcem	137,12
2.	Stary Sącz	140		2.	Muszyna	121,59
3.	Muszyna	137		3.	Piwniczna-Zdrój	86,85
4.	Piwniczna-Zdrój	122		4.	Nawojowa	29,64
5.	Krynica-Zdrój	107		5.	Łososina Dolna	17,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się w 2017 roku wyraźnym zróżnicowaniem. Co więcej, należy zauważyć, że wysokość kwot przeznaczanych w 2017 roku na wskazany cel była zdecydowanie niższa niż w latach 2013-2016 i mieściła się, w przypadku jednostek z „pierwszej dziesiątki”, w przedziale 70-183 zł. Dla porównania warto dodać, że w 2016 przedział ten wynosił 93,74-382,95 zł.

W grupie wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wysokości omawianych wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca zajęło miasto Limanowa, z kwotą 183 zł, powracając do grona liderów w klasyfikacji (w 2016 roku znajdowało się ono poza „pierwszą dziesiątką” rankingu). Ozaledwie 26 zł mniej wydała w tym obszarze gmina Sękowa, która w 2017 roku przeznaczyła na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w przeliczeniu na mieszkańca) 169 zł, zajmując tym samym (podobnie jak w 2016 roku) drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. W gronie liderów znalazła się także gmina Gródek nad Dunajcem z wynikiem 142 zł (o 41 zł niższym od najwyższego), która zajęła trzecie miejsce w ranking.

Na kolejnych dwóch pozycjach, z relatywnie niższymi kwotami, znalazły się gminy: Stary Sącz (140 zł) oraz Muszyna (137 zł). Następane miejsca w klasyfikacji zajęły gminy:

Piwniczna-Zdrój (122 zł), Mszana Dolna (114 zł), Krynica-Zdrój (107) oraz Lipinki (76 zł). Pierwszą dziesiątkę zestawienia zamyka z kwotą 70 zł (o 113 zł niższą od najwyższej) gmina Nawojowa.

3.8. Środki unijne per capita

Pozyskiwanie przez jednostki samorządu terytorialnego (w tym gminy) zewnętrznych źródeł finansowania pochodzących z budżetu Unii Europejskiej znacząco zwiększa ich potencjał inwestycyjny, a tym samym przyczynia się do usprawnienia procesu zarządzania tymi jednostkami. Z kolei wysokość środków unijnych wykorzystanych przez gminę (z których istotna część pochodzi z krajowych oraz regionalnych programów operacyjnych), jak również ich właściwe wykorzystanie, w sposób pośredni ukazuje kreatywność władz lokalnych, a także umiejętność wykorzystywania nadarzających się szans nie tylko na realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych, ale również projektów związanych z szeroko rozumianym rozwojem społeczności lokalnych.

Środki unijne – w rozumieniu ustawy o finansach publicznych – obejmują między innymi środki pochodzące z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, pomoc finansową państw członkowskich EFTA, a także z programów realizowanych w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

W badaniu aktywności gmin Sądecczyzny wykorzystano wskaźnik środków unijnych per capita, stanowiący iloraz wysokości środków unijnych pozyskanych przez badane jednostki i liczby ich mieszkańców.

Tab. 67. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczenica	370	1.	Moszczenica	308,56
2.	Łącko	309	2.	Łącko	292,60
3.	Sękowa	217	3.	Biecz	173,35
4.	Biecz	208	4.	Grybów (m)	130,44
5.	Niedźwiedź	183	5.	Ropa	124,65
6.	Ropa	174	6.	Kamionka Wielka	119,58
7.	Grybów (m)	173	7.	Laskowa	117,89
8.	Nowy Sącz	144	8.	Uście Gorlickie	95,08
9.	Laskowa	141	9.	Nowy Sącz	62,10
10.	Kamionka Wielka	136	10.	Niedźwiedź	38,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 68. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczenica	370		1.	Moszczenica	308,56
2.	Sękowa	217		2.	Biecz	173,35
3.	Biecz	208		3.	Ropa	124,65
4.	Ropa	174		4.	Uście Gorlickie	95,08
5.	Uście Gorlickie	98		5.	Gorlice	32,36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 69. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Niedźwiedź	183		1.	Laskowa	117,89
2.	Laskowa	141		2.	Niedźwiedź	38,31
3.	Mszana Dolna	119		3.	Mszana Dolna	5,38
4.	Dobra	103		4.	Dobra	4,83
5.	Mszana Dolna (m)	61		5.	Limanowa	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.70. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Łącko	309		1.	Łącko	292,60
2.	Grybów (m)	173		2.	Grybów (m)	130,44
3.	Nowy Sącz	144		3.	Kamionka Wielka	119,58
4.	Kamionka Wielka	136		4.	Nowy Sącz	62,10
5.	Piwniczna-Zdrój	117		5.	Korzenna	37,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analizując wielkość środków unijnych przypadających na mieszkańca w badanych jednostkach samorządu terytorialnego, można zauważyć, iż w 2017 roku stosunku do roku 2016 w gronie liderów klasyfikacji nastąpiły istotne zmiany. Znaczniejszemu zmniejszeniu uległ także przedział wartości uzyskiwanych przez gminy Subregionu Sądeckiego w omawianym zakresie. Kwoty te w roku 2016 mieściły się bowiem w przedziale 120-400 zł, natomiast w roku 2017 roku wynosiły one jedynie 136-370 zł. Należy także wspomnieć, że spośród jednostek, które w roku 2016 tworzyły „pierwszą dziesiątkę” zestawienia, do grupy liderów w 2017 roku weszły zaledwie dwie gminy: Sękowa (miejsce trzecie, bez zmian w stosunku do roku 2016) oraz Niedźwiedź (piąta lokata, awans o trzy pozycje względem poprzednio analizowanego okresu).

Miejsce pierwsze z punktu widzenia wielkości środków unijnych per capita w roku 2017 zajęła gmina Moszczenica (370 zł). Wartość ocenianego wskaźnika w przypadku tej gminy znacznie przekroczyła wyniki uzyskane przez pozostałe jednostki. Drugą pozycję w tej kategorii zajęła gmina Łącko z wynikiem 309 zł. Kolejne dwa miejsca w ogólnym zestawieniu objęły natomiast gminy: Sękowa (217 zł) i Biecz (208 zł), które osiągnęły wyniki przekraczające 200 zł. Wszystkie pozostałe gminy Subregionu Sądeckiego z „pierwszej dziesiątki” rankingu uzyskały natomiast wyniki znajdujące się w przedziale 136-183 zł.

4. Efekty polityki społecznej

4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Migracje ludności są istotnym elementem stosunków ekonomicznych, oddziałującym na wiele sfer życia ludzi. Coraz większe znaczenie procesów migracyjnych w kształtowaniu rozwoju gospodarczego i demograficznego sprawiło, że migracje są ważnym problemem współczesnego świata. Jednocześnie stały się one wyzwaniem dla władz nie tylko państwowych, ale i samorządowych. W odniesieniu do kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, zjawisko migracji może wiązać się z utratą części dochodów, zwłaszcza z tytułu udziału podatku dochodowego od osób fizycznych.

W analizie wykorzystano wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców, będącego różnicą pomiędzy imigracją a emigracją ludności z danego obszaru na 1000 mieszkańców.

Tab. 71. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Chelmiec	5,77	1.	Ropa	5,40
2.	Moszczenica	3,88	2.	Mszana Dolna (m)	5,05
3.	Mszana Dolna (m)	3,28	3.	Moszczenica	4,08
4.	Stąpnice	2,59	4.	Lipinki	3,54
5.	Ropa	2,42	5.	Grybów (m)	2,98
6.	Korzenna	2,24	6.	Piwniczna-Zdrój	2,90
7.	Kamionka Wielka	2,16	7.	Łużna	2,49
8.	Mszana Dolna	1,89	8.	Gródek nad Dunajcem	2,17
9.	Łużna	1,66	9.	Krynica-Zdrój	1,96
10.	Dobra	1,41		Kamionka Wielka	1,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.72. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Moszczenica	3,88		1.	Ropa	5,40
2.	Ropa	2,42		2.	Moszczenica	4,08
3.	Łużna	1,66		3.	Lipinki	3,54
4.	Sękowa	0,20		4.	Łużna	2,49
5.	Lipinki	0,00		5.	Uście Gorlickie	0,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.73. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Mszana Dolna (m)	3,28		1.	Mszana Dolna (m)	5,05
2.	Słopnice	2,59		2.	Słopnice	1,67
3.	Mszana Dolna	1,89		3.	Limanowa (m)	1,52
4.	Dobra	1,41		4.	Dobra	1,51
5.	Limanowa	1,33		5.	Niedźwiedz	1,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.74. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Chelmiec	5,77		1.	Grybów (m)	2,98
2.	Korzenna	2,24		2.	Piwniczna-Zdrój	2,90
3.	Kamionka Wielka	2,16		3.	Gródek nad Dunajcem	2,17
4.	Nawojowa	1,17		4.	Krynica-Zdrój	1,96
5.	Podegrodzie	1,01			Kamionka Wielka	1,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny kwestii salda migracji na 1000 mieszkańców, w badanych gminach Subregionu Sadeckiego za 2017 rok, można dostrzec wyraźne zróżnicowanie w jego poziomie. Jednostką samorządu terytorialnego z najwyższą wartością omawianego wskaźnika, podobnie jak w 2016 roku, była gmina Chelmiec (5,77). Drugą pozycję w ogólnej klasyfikacji, z wartością o 1,89 niższą od najwyższej, objęła gmina Moszczenica, która w zestawieniu za 2016 rok znajdowała się poza „pierwszą dziesiątką” liderów.

Miejsce trzecie i czwarte w omawianym zakresie zajęły kolejno: miasto Mszana Dolna z wartością wskaźnika 3,28 oraz gmina Słopnice, w przypadku której saldo migracji na 1000 mieszkańców osiągnęło poziom poniżej 2,6. Zbliżonymi wartościami omawianego

wskaźnika cechowały się natomiast jednostki samorządu terytorialnego, które plasowały się w rankingu na piątej (Ropa z wartością 2,42), szóstej (Korzenna: 2,24) i siódmej pozycji (Kamionka Wielka: 2,16). Następne miejsca wśród liderów klasyfikacji w Subregionie Sądeckim zajęły natomiast gminy: Mszana Dolna (1,89), Łużna (1,66) oraz Dobra (1,41) z wartością wskaźnika o 4,36 niższą od najwyższej.

4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za osobę bezrobotną uznaje się⁵:

- osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej,
- zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną,
- zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy,
- nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych,
- zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy,
- poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Stopa bezrobocia jest wielkością statystyczną opisującą nasilenie zjawiska bezrobocia w danym obszarze. Ma ona istotny wpływ na stan gospodarki i może pobudzać bądź hamować jej rozwój. Bezrobocie jest również problemem społecznym, gdyż, jeśli jest długotrwałe, ma wpływ na pogorszenie się sytuacji materialnej nie tylko bezrobotnego, ale również jego najbliższych.

W opracowaniu wykorzystano wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego, który stanowi iloraz liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych i liczby ludności w wieku produkcyjnym w danej gminie.

⁵ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 674 z późn. zm.) art. 2 ust 2.

Tab. 75. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	2,75	1.	Moszczenica	0,65
2.	Ropa	2,81	2.	Nowy Sącz	0,67
3.	Uście Gorlickie	3,05	3.	Bobowa	0,69
4.	Moszczenica	3,43		Sękowa	0,69
5.	Korzenna	3,44	4.	Gorlice	0,73
6.	Nowy Sącz	3,57	5.	Gorlice (m)	0,75
7.	Łososina Dolna	3,64	6.	Rytro	0,76
8.	Gródek nad Dunajcem	3,80	7.	Lipinki	0,77
9.	Laskowa	3,84	8.	Łużna	0,78
10.	Lipinki	3,87	9.	Limanowa (m)	0,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 76. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	2,75	1.	Moszczenica	0,65
2.	Ropa	2,81	2.	Bobowa	0,69
3.	Uście Gorlickie	3,05		Sękowa	0,69
4.	Moszczenica	3,43	3.	Gorlice	0,73
5.	Lipinki	3,87	4.	Gorlice (m)	0,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 77. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	3,84	1.	Limanowa (m)	0,79
2.	Dobra	4,85	2.	Limanowa	0,81
3.	Jodłownik	4,88	3.	Mszana Dolna	0,82
4.	Niedźwiedź	4,89	4.	Tymbark	0,83
5.	Słopnice	4,99	5.	Jodłownik	0,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 78. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Korzenna	3,44	1.	Nowy Sącz	0,67
2.	Nowy Sącz	3,57	2.	Rytro	0,76
3.	Łososina Dolna	3,64	3.	Łososina Dolna	0,79
4.	Gródek nad Dunajcem	3,80	4.	Stary Sącz	0,80
5.	Łabowa	4,05	5.	Korzenna	0,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego, spośród 39 gmin Subregionu Sądeckiego w 2017 roku, charakteryzowała się gmina Bobowa, która w stosunku do roku 2016 awansowała o dwa miejsca w ogólnej klasyfikacji. Nieznacznie wyższy poziom bezrobocia w omawianym okresie odnotowano w gminie Ropa (2,81), która w 2016 była liderem we wskazanej kategorii.

Analizowane wartości wskaźnika, powyżej 3,0, zanotowano natomiast w jednostkach samorządu terytorialnego, które zajęły w rankingu miejsca od trzeciego do dziesiątego. Były nimi kolejno gminy: Uście Gorlickie (3,05), Moszczenica (3,43), Korzenna (3,44), miasto Nowy Sącz (3,57), Łososina Dolna (3,64), Gródek nad Dunajcem (3,80), Laskowa (3,84) oraz Lipinki (3,87).

Warto jednak zaznaczyć, że każda z wymienionych jednostek Subregionu Sądeckiego odznaczała się niższą stopą bezrobocia w stosunku do lat poprzednich, nastąpiła zatem znaczna poprawa sytuacji na rynku pracy.

4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita

Stan zdrowia jest najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia każdego człowieka oraz w istotny sposób oddziałującym na kształtowanie kapitału ludzkiego w danej gminie, a przez to poziomu jej rozwoju gospodarczego. Zdrowie oraz jego ochrona odgrywają szczególną rolę w życiu każdego człowieka, stanowiąc tym samym istotny obszar funkcjonowania społeczeństwa. Nakłady, jakie ponoszą na ochronę zdrowia władze publiczne, na których spoczywają obowiązki związane z organizacją tego systemu, są jedną z miar oceny znaczenia poziomu ochrony zdrowia w danym regionie.

Wydatki na ochronę zdrowia jednostek samorządu terytorialnego obejmują wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne, będące częścią wydatków związanych z ochroną zdrowia. Do wydatków, które powiązane są z ochroną zdrowia, a które nie stanowią nakładów na jego ochronę, wchodzi wydatki na badania i rozwój w dziedzinie ochrony zdrowia, kontroli żywności, higieny i wody pitnej, wydatki na szkolenia i kształcenie personelu medycznego, a także wydatki na usługi administracyjne odnoszące się do świadczeń powiązanych z ochroną zdrowia w ramach systemu zabezpieczenia społecznego, udzielanych osobom niepełnosprawnym lub innym wymagającym opieki.

W niniejszym badaniu wykorzystany został wskaźnik wydatki na ochronę zdrowia per capita, który stanowi iloraz wydatków na ochronę zdrowia w analizowanej jednostce oraz liczby jej mieszkańców.

Tab. 79. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	87	1.	Nawojowa	3,90
2.	Nowy Sącz	52	2.	Limanowa	2,75
3.	Krynica-Zdrój	49	3.	Grybów	1,86
4.	Limanowa (m)	45	4.	Korzenna	1,79
5.	Mszana Dolna (m)	35	5.	Laskowa	1,73
6.	Rytro	29	6.	Rytro	1,65
7.	Gorlice (m)	27	7.	Łabowa	1,55
8.	Grybów (m)	25		Podegrodzie	1,55
9.	Muszyna	24	8.	Niedźwiedź	1,47
10.	Uście Gorlickie	21	9.	Muszyna	1,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 80. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	27	1.	Sękowa	1,32
2.	Uście Gorlickie	21	2.	Uście Gorlickie	1,17
3.	Biecz	15		Moszczenica	1,17
4.	Moszczenica	14	3.	Gorlice	1,09
5.	Sękowa	12	4.	Biecz	0,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 81. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	87	1.	Limanowa	2,75
2.	Limanowa (m)	45	2.	Laskowa	1,73
3.	Mszana Dolna (m)	35	3.	Niedźwiedź	1,47
4.	Limanowa	18	4.	Mszana Dolna (m)	1,19
5.	Tymbark	17	5.	Tymbark	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 82. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	52	1.	Nawojowa	3,90
2.	Krynica-Zdrój	49	2.	Grybów	1,86
3.	Rytro	29	3.	Korzenna	1,79
4.	Grybów (m)	25	4.	Rytro	1,65
5.	Muszyna	24	5.	Łabowa	1,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Gminy Subregionu Sądeckiego odznaczały się znacznym zróżnicowaniem pod względem wysokości wydatków ponoszonych w 2017 roku na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Jednostką samorządu terytorialnego, która w 2017 roku poniosła największe wydatki w omawianej kategorii, okazała się gmina Laskowa z wartością wskaźnika na poziomie 87 zł. Gmina ta w stosunku do roku 2016 zwiększyła swoje wydatki na ochronę zdrowia per capita o 30 zł. Drugie miejsce w ogólnym zestawieniu zajęło pod tym względem miasto Nowy Sącz, które z wynikiem o 25 zł niższym od najwyższego przeznaczało na wskazany cel 52 zł. Tym samym w 2017 roku jednostka ta (która była liderem w omawianej kategorii od 2013 do 2016 roku) zanotowała zmniejszenie wydatków o 5 zł w stosunku do roku 2016.

Trzecią pozycję w ogólnej klasyfikacji, z niewiele niższą wartością wskaźnika, objęła gmina Krynica-Zdrój, której wydatki na ochronę zdrowia per capita w 2017 roku wynosiły 49 zł. Czwartą lokatę w „dziesiątce liderów” w analizowanym zakresie, z wydatkami powyżej 40 zł, zajęło miasto Limanowa (45 zł). Zdecydowanie niższymi kwotami wydatków w ocenianej kategorii (lecz nadal powyżej 20 zł) cechowały się jednostki, które w rankingu uplasowały się od lokaty piątej do dziesiątej. Należą do nich: gmina Ryto (29 zł), miasto Gorlice (27 zł), miasto Grybów (25 zł), Muszyna (24 zł), a także Uście Gorlickie (21 zł).

4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców

Istotną rolę w rozwoju społecznym i ekonomicznym każdej jednostki samorządu terytorialnego odgrywają obecnie organizacje tzw. trzeciego sektora, określane mianem organizacji pozarządowych. Organizacje te (założone przez obywateli lub ich zrzeszenia) działają z własnej inicjatywy nie dla osiągnięcia zysku, ale realizacji zadań ważnych dla danej społeczności. Współpraca jednostek samorządu z organizacjami ma charakter obligatoryjny i jest zaliczana do zadań własnych jednostek wszystkich szczebli. Jej podstawę stanowią roczne plany współpracy, przy czym istnieje możliwość przyjmowania również planów o charakterze wieloletnim. Plany te określają między innymi zakres i formy współpracy, zadania publiczne do realizacji przez organizacje pozarządowe uznane w danym roku za priorytetowe, jak również wysokość środków publicznych przeznaczonych na finansowanie lub dofinansowanie zadań publicznych realizowanych (na zasadzie powierzenia lub wspierania) przez te organizacje.

Kierując się konstytucyjną zasadą subsydiarności jednostki samorządu powinny więc dążyć do tego, by jak największa liczba zadań była realizowana przez podmioty

mniejsze, w tym właśnie organizacje pozarządowe. Z punktu widzenia jednostek samorządu współpraca z organizacjami, jak i ich aktywność na danym terenie, stanowi bowiem istotną wartość dodaną, ze względu na specyfikę tych organizacji, w tym umiejętność często lepszej (w porównaniu do sektora publicznego) identyfikacji istniejących potrzeb i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckizny wskaźnik przedstawia ilość organizacji pozarządowych działających na terenie badanych jednostek samorządu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tab. 83. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	7	1.	Łabowa	1,44
2.	Krynica-Zdrój	6	2.	Moszczenica	1,29
	Nowy Sącz	6	3.	Rytró	1,24
3.	Muszyna	5	4.	Piwniczna-Zdrój	1,17
4.	Limanowa (m)	4	5.	Chełmieć	1,13
	Gorlice (m)	4		Lipinki	1,13
	Rytró	4		Stary Sącz	1,13
5.	Kamienica	3	6.	Słopnice	1,10
	Sękowa	3	7.	Biecz	1,09
	Piwniczna-Zdrój	3		Limanowa (m)	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 84. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	7	1.	Moszczenica	1,29
2.	Gorlice (m)	4	2.	Lipinki	1,13
3.	Sękowa	3	3.	Biecz	1,09
	Łużna	3	4.	Uście Gorlickie	1,07
	Biecz	3	5.	Ropa	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 85. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	4	1.	Słopnice	1,10
2.	Kamienica	3	2.	Limanowa (m)	1,09
	Tymbark	3	3.	Dobra	1,06
	Słopnice	3	4.	Mszana Dolna (m)	1,05
	Mszana Dolna	3		Mszana Dolna	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 86. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	6	1.	Łabowa	1,44
	Nowy Sącz	6	2.	Rytro	1,24
2.	Muszyna	5	3.	Piwniczna-Zdrój	1,17
3.	Rytro	4	4.	Chelmiec	1,13
4.	Piwniczna-Zdrój	3		Stary Sącz	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Gminy Subregionu Sądeckiego w 2017 roku charakteryzowały się nieznacznym zróżnicowaniem pod względem liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce (podobnie jak w latach 2013-2016) zajęła gmina Uście Gorlickie, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 7. Wysoka wartość wskaźnika może świadczyć o stosunkowo dużej aktywności organizacji pozarządowych w życiu społeczno-gospodarczym gminy, jednakże nie można dokonywać w tym względzie jednoznacznych interpretacji. Na kolejnej pozycji, z równie wysokim wynikiem na poziomie 6, uplasowała się gmina Krynica-Zdrój oraz miasto Nowy Sącz. Warto dodać, że liczba omawianych organizacji w tych dwóch jednostkach zwiększyła się o 1 w porównaniu do lat 2013-2016, co pozwoliło im utrzymać pozycje w rankingu. Zwiększenie liczby organizacji pozarządowych odnotowano także w gminie Muszyna, która z wynikiem 5 znalazła się na trzecim miejscu w ogólnym zestawieniu.

Czwartą lokatę, z relatywnie niższym wskaźnikiem (4 organizacje pozarządowych na 1000 mieszkańców), zajęły gminy: Limanowa, Gorlice oraz Rytro. Grono liderów w ogólnej klasyfikacji „zamykają” ex aequo gminy: Kamienica, Sękowa, jak również Piwniczna-Zdrój, w których w 2017 roku działały 3 organizacje pozarządowe w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy.

4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%⁶, przy czym udział ten zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika⁷ obliczonego łącznie dla całego kraju⁸.

Wskaźnik wykorzystany w analizie oparty został na relacji pomiędzy wielkością wpływów z PIT stanowiących dochód budżetu danej gminy a liczbą jej mieszkańców.

Tab. 87. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1131	1.	Podegrodzie	1,29
2.	Limanowa (m)	902	2.	Uście Gorlickie	1,26
3.	Chełmiec	703	3.	Słopnice	1,24
4.	Gorlice (m)	690	4.	Kamienica	1,18
5.	Nawojowa	659		Muszyna	1,18
6.	Mszana Dolna (m)	628	5.	Chełmiec	1,17
	Krynica-Zdrój	628	6.	Piwniczna-Zdrój	1,16
7.	Muszyna	624		Grybów	1,16
8.	Kamionka Wielka	590	7.	Mszana Dolna	1,15
9.	Limanowa	564		Łużna	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 88. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	690	1.	Uście Gorlickie	1,26
2.	Gorlice	472	2.	Łużna	1,15
3.	Biecz	450		Ropa	1,15
4.	Lipinki	404	3.	Bobowa	1,14
5.	Sękowa	383	4.	Moszczenica	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

⁶ Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, op. cit., art. 4, ust. 2.

⁷ Wskaźnik ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. (art. 89 ust. 2. ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

⁸ Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, op. cit., art. 89 ust. 1.

Tab. 89. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	902		1.	Słopnice	1,24
2.	Mszana Dolna (m)	628		2.	Kamienica	1,18
3.	Limanowa	564		3.	Mszana Dolna	1,15
4.	Tymbark	534		4.	Dobra	1,13
5.	Jodłownik	485			Limanowa (m)	1,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 90. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1131		1.	Podegrodzie	1,29
2.	Chełmiec	703		2.	Muszyna	1,18
3.	Nawojowa	659		3.	Chełmiec	1,17
4.	Krynica-Zdrój	628		4.	Piwniczna-Zdrój	1,16
5.	Muszyna	624			Grybów	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzając analizę wartości wskaźnika w gminach znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” pod względem wysokości kwot z tytułu wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych per capita, należy zwrócić uwagę, że w 2017 roku mieściły się one w przedziale od 564 zł do 1131 zł. Tym samym najwyższa wartość omawianego wskaźnika z oceny przeprowadzanej za rok 2017 była jedynie o 10 zł wyższa niż kwota odnotowana dla pierwszego miejsca w analogicznym zestawieniu w roku 2016.

Największe wpływy w omawianym obszarze w 2017 roku uzyskało miasto Nowy Sącz z wynikiem 1131 zł. Dzięki temu utrzymało ono swoją pozycję w klasyfikacji w porównaniu do roku 2016. W analizowanym okresie niewiele niższe wpływy z PIT osiągnęło także miasto Limanowa z kwotą 902 zł. Trzecie i czwarte miejsce w zestawieniu zajęły kolejno: gmina Chełmiec (703 zł), jak również miasto Gorlice (690 zł), które w roku 2016 uzyskało trzecią lokatę w rankingu względem omawianego wskaźnika.

Należy zauważyć, że w roku 2017 w grupie liderów, poza Nowym Sączem, nie znalazły się żadne jednostki samorządu terytorialnego, których wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych per capita przekraczały kwotę 1000 zł. Wartościami niższymi w tym zakresie od wskazanej charakteryzowały się w 2017 roku gminy zajmujące miejsca poniżej pierwszego, wśród których „pierwszą dziesiątkę” zamyka gmina Limanowa z wynikiem 564 zł.

4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)

Rozwój społeczeństwa informacyjnego, w szczególności doskonalenie umiejętności informatycznych dzieci i młodzieży, w połączeniu z samorządowymi programami rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, powoduje, iż oczekiwania względem bardziej elastycznych i atrakcyjnych wizualnie form nauki są coraz większe. Dostrzegalna jest także potrzeba zmiany w podejściu do korzystania z komputera w większości obszarów nauczania, co można traktować jako odzwierciedlenie interdyscyplinarnego i integrującego charakteru technologii informacyjnych.

Definicyjne ujęcie „komputeryzacji” oznacza między innymi: stosowanie na szeroką skalę komputerów w różnych jednostkach organizacyjnych, jak również wprowadzanie komputerów i sieci komputerowych do kolejnych instytucji, przedsiębiorstw lub gałęzi przemysłu. W zakresie rozwoju komputeryzacji i informatyzacji, ukierunkowanej na twórcze oraz efektywne uczenie się, Polska podąża za krajami wysoko uprzemysłowionymi. Niemniej jednak, dość dużą przeszkodę stanowi w tym względzie bariera wynikająca z wysokich kosztów zakupu sprzętu komputerowego oraz użytkowania sieci Internet. Wykorzystanie komputerów i technologii informacyjnych stanowi dla edukacji szansę odejścia od wąsko pojmowanego encyklopedyzmu (czyli przekazywania do zapamiętania dużych zasobów informacji) w kierunku kształcenia umiejętności odszukiwania i przetwarzania istotnych informacji. Z punktu widzenia wykorzystania komputerów w nauczaniu, szczególnie istotne jest zaopatrzenie szkół w komputery przeznaczone do użytku uczniów.

W niniejszej analizie wykorzystano najczęściej stosowany (również w porównaniach międzynarodowych) wskaźnik zaopatrzenia szkół w sprzęt komputerowy, stanowiący liczbę uczniów przypadającą na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów.

Tab. 91. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Moszczenica	5,47	2.	Kamienica	0,65
3.	Jodłownik	6,33	3.	Muszyna	0,79
4.	Rytro	6,76	4.	Kamionka wielka	0,80
5.	Łużna	6,85	5.	Krynica-zdrój	0,87

6.	Kamionka Wielka	7,92
7.	Lipinki	8,28
8.	Mszana Dolna	8,30
9.	Łososina Dolna	8,57
10.	Bobowa	8,64

6.	Lipinki	0,90
7.	Grybów (m)	0,92
	Chełmiec	0,92
	Sękowa	0,92
8.	Moszczenica	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 92. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Lipinki	0,90
2.	Moszczenica	5,47	2.	Sękowa	0,92
3.	Łużna	6,85	3.	Moszczenica	0,93
4.	Lipinki	8,28	4.	Gorlice (m)	0,94
5.	Bobowa	8,64	5.	Uście gorlickie	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 93 Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	6,33	1.	Niedźwiedz	0,58
2.	Mszana Dolna	8,30	2.	Kamienica	0,65
3.	Łukowica	8,77	3.	Mszana Dolna (gmina)	0,94
4.	Niedźwiedz	9,11		Dobra	0,94
5.	Kamienica	9,27		Słopnice	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 94. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ryto	6,76	1.	Muszyna	0,79
2.	Kamionka Wielka	7,92	2.	Kamionka Wielka	0,80
3.	Łososina Dolna	8,57	3.	Krynica-Zdrój	0,87
4.	Chełmiec	8,84	4.	Grybów (miasto)	0,92
5.	Krynica-Zdrój	8,86		Chełmiec	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Przeprowadzając analizę wskaźnika komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, należy zauważyć, że cechował się on znacznym zróżnicowaniem. Wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” w klasyfikacji mieściły się bowiem w przedziale od 8,64 do 5,30.

Najmniejszą liczbą uczniów w przeliczeniu na 1 komputer z dostępem do Internetu w analizowanym okresie cechowała się gmina Uście Gorlickie, zajmując pod tym względem pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego. Drugą lokatę w ogólnym zestawieniu z wartością wskaźnika 5,47 zajęła gmina Moszczenica, natomiast trzecią – gmina Jodłownik, w której na 1 komputer z dostępem do Internetu przypadało około 6 uczniów. Podobne wartości wskaźnika komputeryzacji odnotowano w przypadku jednostek, które znalazły się na kolejnych dwóch miejscach w ogólnej klasyfikacji. Są nimi gminy: Rytko (6,76) oraz Łużna (6,85).

Miejsca od szóstego do dziesiątego w ogólnym zestawieniu zajęły natomiast te gminy Subregionu Sądeckiego, które wykazywały o około 3 uczniów w przeliczeniu na 1 komputer więcej niż jednostka, która w omawianej klasyfikacji znalazła się na miejscu pierwszym. Do grupy tej należą gminy: Kamionka Wielka z wartością wskaźnika 7,92 (szóste miejsce), Lipinki z wynikiem 8,28 (siódma pozycja), Mszana Dolna z wartością 8,30 (ósma lokata), Łososina Dolna (dziewiąta pozycja: 8,57) oraz gmina Bobowa, w której na 1 komputer przypadało około 9 uczniów.

4.7. Wyniki egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania

Planowanie i ewaluacja procesu dydaktyczno-wychowawczego z uwzględnieniem wyników diagnozy edukacyjnej są kluczowymi elementami przygotowania uczniów do zdobywania wykształcenia, a w późniejszym okresie do funkcjonowania na rynku pracy. Wspomagają one także podnoszenie jakości kształcenia, zwiększając tym samym szanse edukacyjne młodzieży, co ocenić można w dłuższym okresie czasu w tzw. procesie monitorowania.

W celu utrzymania odpowiednich standardów nauczania, niezbędne jest przeprowadzanie egzaminów kończących etapy edukacji, w tym egzaminów gimnazjalnych, których wyniki są podstawą dokonywania wyboru programu nauczania oraz metod pracy nauczycieli. Efekty przeprowadzanej ewaluacji stanowią jednocześnie podstawę formułowania opinii o funkcjonowaniu danej placówki. Zatem, aby szkoła uzyskała pozytywną ocenę w zakresie swej skuteczności, musi się starać o wysoką liczbę punktów w egzaminach zewnętrznych.

Możliwość porównania wyników osiągniętych przez uczniów w poszczególnych szkołach, a także według ich miejsca zamieszkania, jest możliwa dzięki wprowadzeniu jednolitych egzaminów dla gimnazjalistów oraz sposobu prezentacji wyników przez okręgowe komisje egzaminacyjne.

W statystyce publicznej dane odnoszące się do omawianego procesu ewaluacji są zagregowane między innymi na poziomie województw, powiatów, jak również na poziomie gmin (co jest szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszego opracowania).

Tab. 95. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	65,00	1.	Piwniczna-Zdrój	1,06
2.	Gorlice (m)	62,00	2.	Jodłownik	1,04
3.	Biecz	61,17	3.	Biecz	1,03
	Gorlice	61,17		Rytko	1,03
4.	Gródek nad Dunajcem	61,00	5.	Limanowa (m)	1,01
5.	Jodłownik	60,67	6.	Gorlice	1,00
6.	Stary Sącz	60,33		Łużna	1,00
7.	Piwniczna-Zdrój	60,00		Uście Gorlickie	1,00
8.	Rytko	59,67	7.	Krynica-Zdrój	0,99
	Łużna	59,67		Stary Sącz	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 96. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	62,00	1.	Biecz	1,03
2.	Biecz	61,17	2.	Gorlice	1,00
	Gorlice	61,17		Łużna	1,00
3.	Łużna	59,67		Uście Gorlickie	1,00
4.	Moszczenica	59,50	3.	Bobowa	0,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 97. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	65,00	1.	Jodłownik	1,04
2.	Jodłownik	60,67	2.	Limanowa (m)	1,01
3.	Mszana Dolna (m)	58,00	3.	Łukowica	0,95
4.	Laskowa	56,83		Mszana Dolna	0,95
5.	Tymbark	56,67		Tymbark	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 98. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gródek nad Dunajcem	61,00		1.	Piwniczna-Zdrój	1,06
2.	Stary Sącz	60,33		2.	Rytro	1,03
3.	Piwniczna-Zdrój	60,00		3.	Krynica-Zdrój	0,99
4.	Rytro	59,67		3.	Stary Sącz	0,99
5.	Chełmiec	59,17		4.	Podegrodzie	0,97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Analiza wyników egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, przeprowadzona w 2017 roku, pozwala stwierdzić, że (podobnie jak w latach 2013-2016) cechowały się one niewielkim zróżnicowaniem. Wartości niniejszego wskaźnika w gminach znajdujących się w gronie liderów rankingu mieściły się w przedziale od 59,67 do 65,00.

Śpośród wszystkich ocenianych jednostek samorządu terytorialnego, pierwsze miejsce uzyskało miasto Limanowa z wynikiem 65,00, dzięki czemu awansowało ono w stosunku do roku 2016 aż o trzy miejsca w ogólnej klasyfikacji. Warto przypomnieć, że w roku 2016 liderem w omawianym obszarze było miasto Nowy Sącz, które w 2017 znalazło się poza „pierwszą dziesiątką” zestawienia. Drugą lokatę, z niewiele niższą wartością wskaźnika (62,00), zajęło miasto Gorlice, utrzymując tym samym swoją pozycję w rankingu względem roku 2016. Trzecie miejsce w przeprowadzanej ocenie uzyskały natomiast gminy: Biecz i Gorlice, w których wskaźnik wyników egzaminów gimnazjalnych wyniósł 61,17. Niższe o blisko cztery punkty wartości omawianego wskaźnika zanotowano w jednostkach, które zajęły kolejne trzy miejsca w zestawieniu. Są nimi: gmina Gródek nad Dunajcem (61,00), gmina Jodłownik (60,67), a także miasto Stary Sącz z wynikiem 60,33.

Pozostałe trzy miejsca w „pierwszej dziesiątce” zajęły natomiast te gminy Subregionu Sądeckiego, które w 2017 wykazywały wartość niniejszego wskaźnika na poziomie nie większym niż 60,00. Do grupy tej należą gminy: Piwniczna-Zdrój (ósme miejsce), oraz ex aequo: Rytro (59,67) i Łużna (59,67), „zamykające” tym samym grono liderów w klasyfikacji.

Tabela 99. Kształtowanie się wybranych wskaźników w gminach Subregionu Sądeckiego w latach 2016-2017

Wskaźnik	Dynamika															Liczba pozytywnych zmian											
	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	II.1	II.2	II.3	II.4	III.1	III.2	III.3	III.4	III.5	III.6		III.7	III.8	IV.1	IV.2	IV.3	IV.4	IV.5	IV.6	IV.7		
Gorlice miasto																											
Grybów																											
Limanowa miasto																											
Mszana Dolna miasto																											
Chelmec																											
Dobra																											
Gorlice gmina																											
Grodek nad Dunajcem																											
Grybów																											
Jodłownik																											
Kamienica																											
Kamionka Wielka																											
Korzenna																											
Laskowa																											
Limanowa gmina																											
Lipinki																											
Łabowa																											
Łącko																											
Łososina Dolna																											
Łukowica																											
Łużna																											
Moszczenica																											

Wskaźnik	Dynamika																	Liczba pozytywnych zmian								
	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	II.1	II.2	II.3	II.4	III.1	III.2	III.3	III.4	III.5	III.6	III.7	III.8		IV.1	IV.2	IV.3	IV.4	IV.5	IV.6	IV.7	
Miszana Dolna gmina																										17
Nawojowa																										15
Niedźwiedź																										13
Podegrodzie																										16
Ropa																										15
Rytko																										16
Sękowa																										8
Słopnice																										10
Tymbark																										16
Uście Gorlickie																										13
Biecz																										15
Bobowa																										14
Krynica-Zdrój																										10
Muszyna																										13
Piwniczna-Zdrój																										19
Stary Sącz																										16
Nowy Sącz																										17
	13	20	10	30	34	20	14	23	24	31	33	31	27	20	19	20	17	26	26	39	26	27	38	0	7	
Liczba zmian	26	19	29	9	5	19	25	16	15	8	6	7	12	19	20	19	18	13	0	13	1	1	1	0	32	
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	11	0	39	0	

Legenda	
Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	I.1
Nadwyżka operacyjna per capita	I.2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	I.3
Dochody własne per capita	I.4
Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	I.5
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.1
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.2
Wydatki na promocję gminy per capita	II.3
Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	II.4
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	III.1
Wydatki majątkowe per capita	III.2
Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	III.3
Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	III.4
Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita	III.5
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	III.6
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	III.7
Środki unijne per capita	III.8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	IV.1
Stopa bezrobocia rejestrowanego	IV.2
Wydatki na ochronę zdrowia per capita	IV.3
Liczba organizacji pozarządowych (Fundacje, Stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	IV.4
Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	IV.5
Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (Liczba uczniów na 1 komputer)	IV.6
Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania	IV.7
Zmiana pozytywna	
Zmiana negatywna	
Brak zmiany	

III. UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO

Do wyznaczania syntetycznej oceny aktywności gmin Sądeczyny, wykorzystano następujące wskaźniki szczegółowe wraz z odpowiadającymi im wskaźnikami dynamiki:

1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących;
2. Nadwyżka operacyjna per capita;
3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem;
4. Dochody własne per capita;
5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita;
6. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
7. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
8. Wydatki na promocję gminy per capita;
9. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
10. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem;
11. Wydatki majątkowe per capita;
12. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia;
13. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita;
14. Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita;
15. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita;
16. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita;
17. Środki unijne per capita;
18. Saldo migracji na 1000 mieszkańców;
19. Stopa bezrobocia rejestrowanego;
20. Wydatki na ochronę zdrowia per capita;
21. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców;
22. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
23. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
24. Wyniki egzaminów gimnazjalnych.

Wyznaczenie oceny uogólnionej bazuje na średniej arytmetycznej punktów uzyskanych przez gminy w ramach wskaźników w poszczególnych modułach. Przyjęto ścieżkę dwustopniowej oceny aktywności gmin.

Pierwszy etap stanowi ocena w pięciu modułach: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy, efekty polityki społecznej oraz dynamika. W tym celu skatalogowano wyniki uzyskane przez 39 gmin w każdej z omawianych podgrup. W tabelach zestawiono uporządkowane monitonicznie pierwsze 25 gmin względem uzyskanych punktów, pozostałe gminy zaprezentowano alfabetycznie podając jedynie zakres punktów jakie te gminy uzyskały. Dodatkowo, w ramach każdego z powiatów, pokazano po siedem gmin, które otrzymały najwyższą punktację. Gminy, które w zestawieniu otrzymały najmniejszą liczbę punktów, również pokazano w kolejności alfabetycznej. W ramach pierwszego modułu zestawiono wskaźniki dochodowe (cechy nr 1-5), w ramach modułu drugiego – pozainwestycyjną działalność gospodarczą (cechy nr 6-9), trzeciego – wskaźniki dotyczące aktywności inwestycyjnej (cechy 10-17), czwartego – wskaźniki dotyczące efektów polityki społecznej (cechy 18-24), natomiast piąty moduł obejmuje wskaźniki dynamiki (cechy 1-24).

Drugi etap prac polegał na sumowaniu średnich arytmetycznych punktów uzyskanych w ramach pięciu wymienionych modułów, stanowiąc jednocześnie wynik w kategorii głównej. Wyniki ocen w poszczególnych podgrupach zaprezentowano w kolejnych zestawieniach.

Tab. 100. Moduł I. Generowanie dochodów

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Muszyna	34,40
2.	Chelmiec	32,60
3.	Krynica-Zdrój	30,60
4.	Gorlice (m)	30,40
5.	Gródek nad Dunajcem	29,00
6.	Nawojowa	28,60
7.	Tymbark	25,40
8.	Mszana Dolna (m)	25,20
	Limanowa	25,20
9.	Łososina Dolna	24,60
	Nowy Sącz	24,60
10.	Stary Sącz	24,40
11.	Limanowa (m)	24,20
12.	Podegrodzie	24,00
	Uście Gorlickie	24,00
13.	Grybów	23,20
	Rytro	23,20
	Bobowa	23,20
14.	Sękowa	22,80
15.	Grybów (m)	19,20
	Piwniczna-Zdrój	19,20
16.	Gorlice	18,40
17.	Łącko	17,20
18.	Kamienica	16,80
19.	Korzenna	16,20
	Lipinki	
26.*)	Biecz	16,00-5,80
	Dobra	
	Jodłownik	
	Kamionka Wielka	
	Laskowa	
	Łabowa	
	Łukowica	
	Łużna	
	Moszczenica	
	Mszana Dolna	
	Niedźwiedź	
	Ropa	
Słupnice		

¹Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.
Źródło: opracowanie własne.

Tab. 101. Moduł I. Generowanie dochodów – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (m)	30,40	1.	Tymbark	25,40	1.	Muszyna	34,40
2.	Uście Gorlickie	24,00	2.	Mszana Dolna (m)	25,20	2.	Chelmiec	32,60
3.	Bobowa	23,20		Limanowa	25,20	3.	Krynica-Zdrój	30,60
4.	Sękowa	22,80	3.	Limanowa (m)	24,20	4.	Gródek nad Dunajcem	29,00
5.	Gorlice	18,40	4.	Kamienica	16,80	5.	Nawojowa	28,60
6.	Lipinki	16,20	5.	Dobra	15,80	6.	Łososina Dolna	24,60
7.	Moszczenica	16,00	6.	Niedźwiedź	15,00		Nowy Sącz	24,60
8. *)	Biecz	14,00-7,40	7. *)	Jodłownik	13,60-5,80	7. *)	Grybów (m)	24,40-9,00
	Łużna			Laskowa			Grybów	
	Ropa			Łukowica			Kamionka Wielka	
	Mszana Dolna	Korzenna						
	Słopnice	Łabowa						
			Łącko					
			Piwniczna-Zdrój					
			Podegrodzie					
			Rytro					
			Stary Sącz					

*)Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.
Źródło: opracowanie własne.

W Subregionie Sądeckim liderem rankingu w module „generowanie dochodów” w 2017 roku została gmina Muszyna, która uzyskała 34,40 punktów. Drugą pozycję w tym zakresie zajęła, z wynikiem 32,60, gmina Chelmiec. Natomiast na trzecim miejscu, z niższą wartością (o 3,8 punktów niższą od najwyższej), znalazła się gmina Krynica-Zdrój, uzyskując 30,60 punktów.

Z kolei w obszarze pozainwestycyjnej działalności gospodarczej (Tab. 102), liderem zestawienia w 2017 roku okazały się ex aequo: miasto Limanowa, gmina Nawojowa, a także gmina Krynica-Zdrój z wynikiem 29,75 punktów. Drugą pozycję w omawianym module objęła gmina Stary Sącz (28,00), natomiast trzecią lokatę w ogólnym zestawieniu zajęła gmina Muszyna z wynikiem 26,25 punktów.

Tab. 102. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Limanowa (m)	29,75
	Nawojowa	29,75
	Krynica-Zdrój	29,75
2.	Stary Sącz	28,00
3.	Muszyna	26,25
4.	Słupnice	26,00
5.	Łososina Dolna	25,50
6.	Piwniczna-Zdrój	25,25
7.	Tymbark	24,25
8.	Gorlice (m)	24,00
	Mszana Dolna (m)	24,00
	Nowy Sącz	24,00
9.	Podegrodzie	23,75
	Bobowa	23,75
10.	Chełmiec	22,75
11.	Lipinki	22,25
	Łabowa	22,25
12.	Laskowa	21,75
13.	Niedźwiedź	21,25
14.	Rytro	21,00
15.	Biecz	18,00
16.	Uście Gorlickie	17,75
17.	Grybów (m)	17,50
	Ropa	17,50
18.	Sękowa	17,25
19. ¹⁾	Dobra	17,00- 7,25
	Gorlice	
	Gródek nad Dunajcem	
	Grybów	
	Jodłownik	
	Kamienica	
	Kamionka Wielka	
	Korzenna	
	Limanowa	
	Łącko	
	Łukowica	
	Łużna	
	Moszczenica	
Mszana Dolna		

¹⁾ Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 103. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (m)	24,00	1.	Limanowa (m)	29,75		Nawojowa	29,75
2.	Bobowa	23,75	2.	Słopnice	26,00	1.	Krynica-Zdrój	29,75
3.	Lipinki	22,25	3.	Tymbark	24,25	2.	Stary Sącz	28,00
4.	Biecz	18,00	4.	Mszana Dolna (m)	24,00	3.	Muszyna	26,25
5.	Uście Gorlickie	17,75	5.	Laskowa	21,75	4.	Łososina Dolna	25,50
6.	Ropa	17,50	6.	Niedźwiedź	21,25	5.	Piwniczna-Zdrój	25,25
7.	Sękowa	17,25	7.	Jodłownik	16,50	6.	Nowy Sącz	24,00
8. *)	Gorlice	15,25-9,50	8. *)	Dobra	16,25-12,75	7. *)	Chełmiec	23,75-7,25
	Łużna			Kamienica			Gródek nad Dunajcem	
	Moszczenica			Limanowa			Grybów (m)	
	Łukowica	Grybów						
	Mszana Dolna	Kamionka Wielka						
		Korzenna						
		Łabowa						
		Łącko						
		Podegrodzie						
		Rytró						

*) Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki w module „aktywność inwestycyjna” (Tab. 104), można zauważyć, że pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego zajęła gmina Piwniczna-Zdrój, zdobywając 29,75 pkt. Gmina ta w poprzednich latach również zajmowała wysokie miejsca ww. omawianej kategorii. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu w 2017 roku znalazła się gmina Biecz, uzyskując 28,00 punktów. „Pierwszą trójkę” w klasyfikacji zamyka z wynikiem 27,88 punktów gmina Korzenna.

Tab. 104. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Piwniczna-Zdrój	29,75
2.	Biecz	28,00
3.	Korzenna	27,88
4.	Limanowa (m)	27,63
5.	Stary Sącz	27,25
6.	Sękowa	27,00
7.	Podegrodzie	26,75
8.	Łukowica	25,50
9.	Gródek nad Dunajcem	24,63
	Bobowa	
10.	Limanowa	24,25
11.	Łącko	24,13
12.	Nawojowa	23,50
13.	Moszczenica	23,38
14.	Niedźwiedź	21,63
15.	Grybów	20,75
16.	Tymbark	20,63
17.	Gorlice (m)	20,13
18.	Kamienica	19,25
19.	Gorlice	18,88
20.	Kamionka Wielka	18,75
21.	Mszana Dolna	18,50
22.	Muszyna	18,13
23.	Chełmiec	18,00
24.	Grybów (m)	17,88
	Lipinki	
	Nowy Sącz	
25.*)	Dobra	17,25- 5,63
	Jodłownik	
	Krynica-Zdrój	
	Laskowa	
	Łabowa	
	Łososina Dolna	
	Łużna	
	Mszana Dolna (m)	
	Ropa	
	Rytro	
	Słupnice	
Uście Gorlickie		

*Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 105. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Biecz	28,00	1.	Limanowa (m)	27,63	1.	Piwniczna-Zdrój	29,75
2.	Sękowa	27,00	2.	Łukowica	25,50	2.	Korzenna	27,88
3.	Bobowa	24,63	3.	Limanowa	24,25	3.	Stary Sącz	27,25
4.	Moszczenica	23,38	4.	Niedźwiedź	21,63	4.	Podegrodzie	26,75
5.	Gorlice	20,13	5.	Tymbark	20,63	5.	Gródek nad Dunajcem	24,63
6.	Gorlice (m)	18,88	6.	Kamienica	19,25	6.	Łącko	24,13
7.	Lipinki	17,88	7.	Mszana Dolna	18,50	7.	Nawojowa	23,50
8. *)	Łużna	14,88- 13,25	8. *)	Dobra	17,25- 13,13	8. *)	Chelmiec	20,75- 5,63
	Ropa			Jodłownik			Grybów (m)	
	Uście Gorlickie			Laskowa			Grybów	
	Mszana Dolna (m)	Kamionka Wielka						
	Słupnice	Krynica-Zdrój						
			Łabowa					
			Łososina Dolna					
			Muszyna					
			Nowy Sącz					
			Rytro					

*) Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Źródło: opracowanie własne.

Czwartym (równie istotnym) modułem, który wzięto pod uwagę w przygotowaniu oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego, był moduł „efekty polityki społecznej” (Tab. 106).

Liderem w tym module okazało się miasto Nowy Sącz, które w omawianym obszarze uzyskało 26,29 punktów. Kolejnymi jednostkami w tym zestawieniu są: miasto Gorlice (23,29) i Limanowa (22,86).

Tab. 106. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Nowy Sącz	26,29
2.	Gorlice (m)	23,29
3.	Limanowa (m)	22,86
4.	Krynica-Zdrój	21,86
5.	Biecz	21,29
	Muszyna	21,29
6.	Stary Sącz	21,00
7.	Chełmiec	20,71
8.	Gródek nad Dunajcem	19,57
	Moszczenica	19,57
	Rytro	19,57
	Tymbark	19,57
9.	Uście Gorlickie	19,43
10.	Mszana Dolna (m)	19,14
11.	Gorlice	18,86
	Jodłownik	18,86
12.	Piwniczna-Zdrój	18,43
13.	Łużna	18,14
14.	Laskowa	17,57
	Łącko	17,57
	Podegrodzie	17,57
15.	Sękowa	17,43
16.	Grybów (m)	16,86
	Kamionka Wielka	16,86
17.	Limanowa	16,57
18.*)	Bobowa	16,00- 7,86
	Dobra	
	Grybów	
	Kamienica	
	Korzenna	
	Lipinki	
	Łabowa	
	Łososina Dolna	
	Łukowica	
	Mszana Dolna	
	Nawojowa	
	Niedźwiedź	
	Ropa	
Słupnice		

*) Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 107. Moduł IV. Efekty polityki społecznej – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki			
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	
1.	Gorlice (m)	23,29	1.	Limanowa (m)	22,86	1.	Nowy Sącz	26,29	
2.	Biecz	21,29	2.	Tymbark	19,57	2.	Krynica-Zdrój	21,86	
3.	Moszczenica	19,57	3.	Mszana Dolna (m)	19,14	3.	Muszyna	21,29	
4.	Uście Gorlickie	19,43	4.	Jodłownik	18,86	4.	Stary Sącz	21,00	
5.	Gorlice	18,86	5.	Laskowa	17,57	5.	Chełmiec	20,71	
6.	Łużna	18,14	6.	Limanowa	16,57	6.	Gródek nad Dunajcem	19,57	
7.	Sękowa	17,43	7.	Słopnice	14,43		Rytró	19,57	
8. *)	Bobowa	15,86-	8. *)	Dobra	13,43-	7. *)	Grybów (m)	18,43-	
	Lipinki			11,57			Kamienica		7,86
	Ropa			Łukowica					Kamionka Wielka
		Mszana Dolna					Korzenna		
		Niedźwiedź					Łabowa		
				Łącko					
				Łososina Dolna					
				Nawojowa					
				Piwniczna-Zdrój					
				Podegrodzie					

*) Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.
Źródło: opracowanie własne.

Zestawiając gminy w module „dynamika” obserwuje się, iż pierwsze miejsce w 2017 roku zajęła gmina Piwniczna-Zdrój osiągając 24,46 punktów. Na drugim i trzecim miejscu znalazły się kolejno gminy: Moszczenica (24,13 punktów) oraz Podegrodzie (23,92 punktów). Pozostałe wyniki przedstawia Tab. 108.

Tab. 108. Moduł V. Dynamika

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Piwniczna-Zdrój	24,46
2.	Moszczenica	24,13
3.	Podegrodzie	23,92
4.	Stary Sącz	23,21
5.	Lipinki	22,67
6.	Bobowa	22,21
7.	Gródek nad Dunajcem	21,92
8.	Korzenna	21,88
9.	Ropa	21,63
10.	Łużna	21,58
	Biecz	21,58
11.	Rytro	21,17
12.	Limanowa	21,00
13.	Grybów (m)	20,79
14.	Łukowica	20,71
15.	Nawojowa	20,38
16.	Limanowa (m)	20,21
17.	Grybów	20,00
18.	Łącko	19,96
19.	Muszyna	19,88
20.	Mszana Dolna	19,79
21. *)	Chelmiec	11,08- 19,63
	Dobra	
	Gorlice (m)	
	Gorlice	
	Jodłownik	
	Kamienica	
	Kamionka Wielka	
	Krynica-Zdrój	
	Laskowa	
	Łabowa	
	Łososina Dolna	
	Mszana Dolna (m)	
	Niedźwiedź	
	Nowy Sącz	
	Sękowa	
Słopnice		
Tymbark		
Uście Gorlickie		

*) Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 109. Moduł V. Dynamika – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Moszczenica	24,13	1.	Limanowa	21,00	1.	Piwniczna-Zdrój	24,46
2.	Lipinki	22,67	2.	Łukowica	20,71	2.	Podegrodzie	23,92
3.	Bobowa	22,21	3.	Limanowa (m)	20,21	3.	Stary Sącz	23,21
4.	Ropa	21,63	4.	Mszana Dolna	19,79	4.	Gródek nad Dunajcem	21,92
5.	Łużna	21,58	5.	Tymbark	19,54	5.	Korzenna	21,88
6.	Biecz	21,58	6.	Słopnice	16,71	6.	Rytko	21,17
7.	Uście Gorlickie	19,63	7.	Dobra	15,63	7.	Grybów (m)	20,79
8.*)	Gorlice (m)	11,08- 17,17	8.*)	Laskowa	13,79- 15,46	8.*)	Chelmiec	13,79- 20,38
	Gorlice			Jodłownik			Grybów	
	Sękowa			Kamienica			Kamionka Wielka	
	Mszana Dolna (m)	Krynica-Zdrój						
	Niedźwiedz	Łabowa						
			Łącko					
			Łososina Dolna					
			Muszyna					
			Nawojowa					
			Nowy Sącz					

¹⁾Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Źródło: opracowanie własne.

Prezentując wyniki drugiej części, czyli oceny uogólnionej, trzeba przypomnieć, iż jest ona prostą agregacją ocen w ramach pięciu wcześniej omówionych modułów. Tab.110 prezentuje ostateczne wyniki oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za rok 2017.

W roku 2017 najbardziej aktywną jednostką terytorialną w Subregionie Sądeckim okazało się miasto Limanowa, która uzyskała łącznie 124,64 punktów. Drugą lokatę pod względem oceny końcowej uzyskała gmina Stary Sącz, w przypadku której ogólna ocena wyniosła 123,86 punktów i była niższa od najwyższej jedynie o 0,78 punktu. „Pierwszą trójkę” liderów rankingu aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2017 rok zamyka z wynikiem 119,94 gmina Muszyna.

Tab. 110. OCENA KOŃCOWA

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Limanowa (m)	124,64
2.	Stary Sącz	123,86
3.	Muszyna	119,94
4.	Piwniczna-Zdrój	117,09
5.	Nawojowa	116,51
6.	Podegrodzie	115,99
7.	Krynica-Zdrój	114,92
8.	Gorlice (m)	113,73
9.	Chełmiec	113,06
10.	Nowy Sącz	111,72
11.	Gródek nad Dunajcem	111,36
12.	Tymbark	109,39
13.	Bobowa	105,35
14.	Biecz	102,87
15.	Limanowa	102,52
16.	Łososina Dolna	102,50
17.	Mszana Dolna (m)	98,76
18.	Moszczenica	97,57
19.	Korzenna	97,09
20.	Uście Gorlickie	95,68
21.	Sękowa	95,56
22.	Łącko	94,60
23.	Grybów (m)	92,91
24.	Lipinki	92,71
25.	Grybów	92,22
26. *)	Dobra	90,56- 65,65
	Gorlice	
	Jodłownik	
	Kamienica	
	Kamionka Wielka	
	Laskowa	
	Łabowa	
	Łukowica	
	Łużna	
	Mszana Dolna	
	Niedzwiedź	
	Ropa	
	Rytko	
Słopnice		

*) Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.
 Źródło: opracowanie własne.

Tab. 111. OCENA KOŃCOWA – w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (m)	113,73	1.	Limanowa (m)	124,64	1.	Stary Sącz	123,86
2.	Bobowa	105,35	2.	Tymbark	109,39	2.	Muszyna	119,94
3.	Biecz	102,87	3.	Limanowa	102,52	3.	Piwniczna-Zdrój	117,09
4.	Moszczenica	97,57	4.	Mszana Dolna (m)	98,76	4.	Nawojowa	116,51
5.	Uście Gorlickie	95,68	5.	Niedźwiedź	83,08	5.	Podegrodzie	115,99
6.	Sękowa	95,56	6.	Łukowica	82,72	6.	Krynica-Zdrój	114,92
7.	Lipinki	92,71	7.	Słopnice	82,66	7.	Chełmiec	113,06
8. *)	Gorlice	89,63- 74,48	8. *)	Dobra	80,25- 70,88	8. *)	Gródek nad Dunajcem	111,72- 65,65
	Łużna			Jodłownik			Grybów (m)	
	Ropa			Kamienica			Grybów	
	Laskowa	Kamionka Wielka						
	Mszana Dolna	Korzenna						
		Łabowa						
		Łącko						
		Łososina Dolna						
		Nowy Sącz						
		Rytró						

*) Gminy zestawiono dla tej pozycji w kolejności alfabetycznej.

Źródło: opracowanie własne.

IV. UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI SUBREGIONU SĄDECKIEGO

W LATACH 2013-2017

W celu porównania wyników aktywności Subregionu Sądeckiego w okresie pięcioletnim oraz ich wnikliwej interpretacji, dokonano uogólnionej oceny uzyskanych przez badane jednostki – wyników aktywności w poszczególnych latach (Tab. 112).

Tab. 112. Wskaźniki uogólnionej oceny aktywności samorządów w latach 2013-2017

Miejsce	2013		2014		2015		2016		2017	
	Gmina	Ocena końcowa	Gmina	Ocena końcowa	Gmina	Ocena końcowa	Gmina	Ocena końcowa	Gmina	Ocena końcowa
1.	Muszyna	140,53	Limanowa (m)	137,55	Limanowa (m)	137,98	Muszyna	131,81	Limanowa (m)	124,64
2.	Łososina Dolna	123,48	Stary Sącz	127,52	Nowy Sącz	126,23	Mszana Dolna (m)	129,95	Stary Sącz	123,86
3.	Limanowa (m)	122,57	Muszyna	122,87	Krynica-Zdrój	125,99	Krynica-Zdrój	124,95	Muszyna	119,94
4.	Gorlice	122,36	Nowy Sącz	117,99	Muszyna	124,17	Limanowa (m)	124,37	Piwniczna-Zdrój	117,09
5.	Krynica-Zdrój	120,75	Podegrodzie	115,13	Gorlice (m)	121,27	Sękowa	122,59	Nawojowa	116,51
6.	Chelmiec	120,22	Łososina Dolna	114,36	Stary Sącz	120,92	Chelmiec	115,96	Podegrodzie	115,99
7.	Stary Sącz	118,71	Piwniczna-Zdrój	113,30	Podegrodzie	116,48	Nowy Sącz	112,76	Krynica-Zdrój	114,92
8.	Uście Gorlickie	116,71	Nawojowa	111,05	Chelmiec	113,50	Stary Sącz	111,02	Gorlice (m)	113,73
9.	Słopnice	115,34	Gorlice (m)	111,01	Uście Gorlickie	113,44	Słopnice	110,67	Chelmiec	113,06
10.	Mszana Dolna	112,02	Mszana Dolna	109,51	Nawojowa	108,69	Uście Gorlickie	109,33	Nowy Sącz	111,72

Źródło: opracowanie własne.

W analizowanym okresie tylko dwie jednostki, czyli: gmina Muszyna i miasto Limanowa zajmowały najwyższe miejsce w rankingu aktywności. Trzykrotnie tytuł najaktywniejszej gminy przypadł Limanowej.

Poszerzoną analizę do sześciu najlepszych lokat zamieszczono w Tab. 113. Do grona najczęściej pojawiających się gmin w pierwszej „szóstce”, prócz Limanowej i Muszyny, dołączyła gmina Stary Sącz. Gminy te aż pięciokrotnie zajmowały miejsca od pierwszego do szóstego. Czterokrotnie w pierwszej „szóstce” pojawiły się gminy: Chelmiec, Krynica-Zdrój i miasto Nowy Sącz.

Tab. 113. Wykaz gmin które plasowały się w pierwszej „szóstce” w pięciu edycjach rankingu

Miejsce	Gmina	Miejsce w czołówce
1.	Limanowa (m)	5
	Muszyna	5
	Stary Sącz	5
4.	Chelmic	4
	Krynica-Zdrój	4
	Nowy Sącz	4
7.	Gorlice (m)	3
	Nawojowa	3
	Podegrodzie	3
	Uście Gorlickie	3
11.	Łososina Dolna	2
	Mszana Dolna	2
	Piwniczna-Zdrój	2
	Słupnice	2
15.	Gorlice	1
	Mszana Dolna (m)	1
	Sękowa	1

Źródło: opracowanie własne.

W Tab.114 zestawiono dziesięć najlepszych gmin Subregionu Sądeckiego podając wyniki osiągnięte w badanych latach (2013-2017). Gminy zaprezentowano alfabetycznie.

Tab. 114. Ocena aktywności Subregionu Sądeckiego za 5 lat

Gmina	2013	2014	2015	2016	2017
Chelmic	120,22	106,62	113,50	115,96	113,06
Gorlice (m)	86,36	111,01	121,27	109,07	113,73
Krynica-Zdrój	120,75	106,80	125,99	124,95	114,92
Limanowa (m)	82,94	137,55	137,98	124,37	124,64
Łososina Dolna	123,48	114,36	105,15	99,59	102,50
Muszyna	140,53	122,87	124,17	131,81	119,94
Nowy Sącz	106,42	117,99	126,23	112,76	111,72
Piwniczna-Zdrój	109,63	113,30	100,09	106,99	117,09
Podegrodzie	106,85	115,13	116,48	101,51	115,99
Stary Sącz	118,71	127,52	120,92	111,02	123,86

Źródło: opracowanie własne.

W Tab. 116 podano uśrednione wyniki, jakie gminy Subregionu Sądeckiego osiągnęły w ramach kolejno analizowanych modułów. W module – generowanie dochodów (M1) najlepszą okazała się gmina Chelmiec. W kolejnym module, tj. pozainwestycyjna działalność gospodarcza (M2), pierwsze miejsce przypadło gminie Krynica-Zdrój. Moduł – aktywność inwestycyjna gmin (M3) wygrała gmina Stary Sącz, a najlepszą gminą w module – efekty polityki społecznej (M4) był Nowy Sącz.

Wyjaśnić należy, że ostatni moduł tj. dynamika został obliczony z przyjęciem jako roku bazowego – roku 2013. Okazuje się, że największą dynamikę w badanym okresie osiągnęła Gmina Piwniczna-Zdrój.

Tab. 116. Uśrednione oceny cząstkowe (w podgrupach) – za lata 2013-2017

L.p.	Gmina	M1	L.p.	Gmina	M2	L.p.	Gmina	M3
1.	Chelmiec	32,80	1.	Krynica-Zdrój	28,05	1.	Stary Sącz	28,28
2.	Muszyna	32,20	2.	Muszyna	27,80	2.	Sękowa	28,08
3.	Krynica-Zdrój	28,32	3.	Stary Sącz	24,80	3.	Limanowa (m)	26,48
4.	Limanowa (m)	27,24	4.	Limanowa (m)	24,65	4.	Kamienica	25,70
5.	Nawojowa	26,88	5.	Podegrodzie	24,15	5.	Podegrodzie	25,50
6.	Gorlice (m)	26,68	6.	Mszana Dolna (m)	23,55	6.	Piwniczna-Zdrój	24,40
7.	Gródek nad Dunajcem	26,08	7.	Piwniczna-Zdrój	23,55	7.	Słupnice	24,13
8.	Łososina Dolna	25,72	8.	Sękowa	22,85	8.	Korzenna	23,88
9.	Stary Sącz	25,52	9.	Słupnice	22,75	9.	Grybów	23,55
10.	Tymbark	25,36	10.	Nowy Sącz	22,75	10.	Nawojowa	23,30

L.p.	Gmina	M4	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	29,00	1.	Piwniczna-Zdrój	22,40
2.	Krynica-Zdrój	26,43	2.	Łącko	21,93
3.	Gorlice (m)	24,26	3.	Bobowa	21,92
4.	Uście Gorlickie	24,00	4.	Stary Sącz	21,87
5.	Muszyna	23,63	5.	Nowy Sącz	21,66
6.	Biecz	22,91	6.	Mszana Dolna	21,53
7.	Kamionka Wielka	22,77	7.	Słupnice	21,19
8.	Rytko	22,68	8.	Muszyna	21,08
9.	Chelmiec	22,46	9.	Grybów	21,06
10.	Limanowa (m)	22,32	10.	Lipinki	20,94

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki osiągnięte przez poszczególne gminy Subregionu Sądeckiego w latach 2013-2017 dokonano końcowej, uśrednionej oceny aktywności. Prezentuje ją Tab. 117.

Tab. 117. Uśredniona ocena aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za lata 2013-2017

L.p.	Gmina	Uśredniona ocena końcowa
1.	Muszyna	127,86
2.	Limanowa (m)	121,50
3.	Stary Sącz	120,41
4.	Krynica-Zdrój	118,68
5.	Nowy Sącz	115,02
6.	Chełmiec	113,87
7.	Podegrodzie	111,19
8.	Piwniczna-Zdrój	109,42
9.	Łososina Dolna	109,02
10.	Gorlice (m)	108,29

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki przeprowadzonej analizy pozwalają stwierdzić, iż najwyższą uśrednioną ocenę końcową za lata 2013-2017 uzyskała gmina Muszyna (127,86 punktów). Ponad 6 punktów mniej uzyskało w tym zakresie miasto Limanowa, które z wynikiem 121,50 punktów zajęło drugie miejsce w klasyfikacji. Trzecią pozycję w rankingu osiągnęła z kolei gmina Stary Sącz (120,41 punktów). W „pierwszej szóstce” według uśrednionej oceny aktywności gmin Sądeckich za lata 2013-2017 znalazły się ponadto gminy: Krynica-Zdrój (118,68 punktów), Nowy Sącz (115,02 punktów) oraz Chełmiec (113,87 punktów).

Miasto Limanowa

Limanowa to urocze miasto powiatowe leżące w województwie małopolskim w niewielkiej kotlinie otoczonej górami Beskidu Wyspowego. Stąd niedaleko jest do Krakowa (80 km), Nowego Sącza (25 km), Bochni (38 km), czy Zakopanego (90 km). Niedaleko też na Słowację – najbliższe przejścia graniczne znajdują się w Piwnicznej (47 km) i Niedzicy (60 km). W tym niewielkim piętnastotysięcznym mieście zajmującym powierzchnię 19 km² tętni życie. Jako stolica powiatu limanowskiego stanowi ono administracyjne i kulturalne centrum, a zarazem zaplecze turystyczne regionu.

10 powodów, dla których warto odwiedzić Limanową

1. **Dobra komunikacja**, wygodne drogi prowadzące do Limanowej, dobry dojazd z Limanowej do innych miejsc w Małopolsce.
2. **Cisza**, spokój bez konieczności rezygnacji z miejskiego komfortu.
3. **Góry i wyprawy** w góry na wyciągnięcie ręki (stopy).
4. **Urocze krajobrazy**, wspaniałe pejzaże, niepowtarzalne widoki.
5. **Aktywny wypoczynek**, nieograniczone możliwości uprawiania różnych sportów.
6. **Ciekawe imprezy kulturalne**, sportowe i rozrywkowe.
7. **Interesujące zabytki** kultury i historii.
8. **Urzekający folklor** i bogactwo kulturowe regionu.
9. **Miejsca sakralne** służące wyciszeniu, kontemplacji i refleksji.
10. **Ludzie otwarci**, życzliwi i gościnni.

Każdy, kto odwiedzi to urocze zatopione w naturalnej zieleni Beskidu Wyspowego miejsce, przekona się, że jest to miejscowość o niepowtarzalnej atmosferze. Wyjeżdża się stąd z bagażem miłych wspomnień uwiecznionych w sercu i na fotografiach, po to by... powrócić. Limanową można bowiem poznać w ciągu kilku dni, ale jej czar sprawia, że warto tu wracać co rok, przez całe życie.

URZĄD MIASTA LIMANOWA

www.miasto.limanowa.pl

www.wirtualna.limanowa.pl

miasto działania i rozwoju

LIMANOWA jest na półmetku intensywnego 2018 roku, w którym rozpoczęło się wiele strategicznych dla miasta inwestycji, niosących zmiany w przestrzeni publicznej. Najważniejsze inwestycje realizowane na terenie miasta to między innymi: przebudowa i rozbudowa Limanowskiego Domu Kultury, budowa nowej siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej, odbudowa mostu w ciągu ul. Dudka, wzniesienie pomnika Komendanta Piłsudskiego, budowa plenerowych siłowni, rewitalizacja miasta oraz rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej. W planach rozwoju miasta są kolejne ważne zadania do wykonania oraz moc oczekiwań, którym samorząd stara się sprostać.

Rewitalizacja miasta

Remont Domu Kultury i budowa biblioteki

Niskoemisyjny transport miejski

Modernizacja stadionu sportowego

Budowa mostu w ciągu ul. Dudka

Budowa Pomnika Komendanta Piłsudskiego

Kolejne siłownie plenerowe

W ubiegłym i obecnym roku, miasto pozyskało łącznie ponad **54 mln zł** środków zewnętrznych na realizację inwestycji. Zmieniamy otaczającą nas rzeczywistość, nie tylko poprzez wielkie inwestycje, ale także te mniejsze, które na co dzień (w skali ulicy, bądź osiedla) poprawiają jakość życia mieszkańców.

Powiat Limanowski

Szanowni Państwo,

Powiat Limanowski jest śródgórską krainą położoną w sercu malowniczego Beskidu Wyspowego. Każdy kto odwiedzi powiat limanowski może przekonać się, że pod hasłem promocyjnym „Powiat Limanowski – ostoja natury i zdrowia” kryje się spotkanie z regionem o pięknym krajobrazie, dającym spokój i obfitującym w niepowtarzalną kulturę i tradycję.

Dzięki wypracowanym porozumieniom koalicyjnym, wzorowej pracy Zarządu Powiatu Limanowskiego oraz przy poparciu zdecydowanej większości radnych powiatowych – możemy śmiało stwierdzić, że wykorzystaliśmy każdą szansę na pozyskanie dodatkowych środków na modernizację dróg, obiektów, a także na realizację wielu znaczących programów i przedsięwzięć. W roku 2017 kwota inwestycji zrealizowanych przez Powiat Limanowski wyniosła ponad 22 mln zł z czego przeszło 6,2 mln zł, powiat pozyskał z różnych źródeł zewnętrznych!

Podejmowane działania jak i realizowane inwestycje w najważniejszych dla społeczności lokalnej dziedzinach tj.: bezpieczeństwo i porządek publiczny, infrastruktura drogowa, zdrowie czy edukacja, z pewnością wpłyną na poprawę bezpieczeństwa i standardu życia mieszkańców Powiatu Limanowskiego.

Powiat Limanowski to popularne miejsce odwiedzin, zarówno wśród osób z Polski, jak i z zagranicy. Statystyki prowadzone przez Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej w Limanowej działającego w ramach Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej wyraźnie pokazują, że z roku na rok odwiedza nas coraz więcej turystów, w tym znacząca liczba to goście zagraniczni.

Zapraszam do Powiatu Limanowskiego!

Jan Puchala

Starosta Limanowski

Dobry klimat dla
INWESTYCJI

 Ostoja natury i zdrowia

2017

Budowa hali sportowej przy Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Limanowej

4,7
mln zł

2017

Remont Szpitalnego Oddziału Ratunkowego Szpitala Powiatowego Limanowej i zakup aparatu RTG

1,1
mln zł

Całoroczne trasy rekreacyjno-sportowe
w rejonie góry **Mogielica**

GPS:
N 49.63217 E 20.33884

www.trasymogielica.pl

DOWYPOŻYCZENIA:

- 180 par nart z butami
- kijki do nordic walking
- do narciarstwa biegowego
- sprzęt sportowy dla osób niepełnosprawnych
- 60 rowerów górskich

Skorzystaj z naszej bezpłatnej oferty i przekonaj się sam!!!

AKTYWNI
MOGIELICA
POWIAT LIMANOWSKI

POWIAT GORLICKI ZAPRASZA

WYPOCZYNEK – AKTYWNOŚĆ – ZADOWOLENIE

Masz paczkę wspaniałych przyjaciół i nie wiesz gdzie się z nimi wybrać? Musisz podratować nadwątlone zdrowie? Kręci cię jazda rowerem lub slalom na nartach? Twierdzisz – najlepszy jest widok z końskiego grzbietu? Jesteś zapalonym piechurem w bezludnym terenie? Pragniesz poczuć wiatr w żaglach? Lubisz swojskie klimaty gospodarstw agroturystycznych? Chcesz zobaczyć w oryginale pejzaże z filmów *Ogniem i mieczem*, *Wino truskawkowe*, *Dom zły*? A może po prostu marzysz... poleżeć na trawie, popatrzeć na płynące obłoki i posłuchać ciszy?

PRZYJEDŹ DO POWIATU GORLICKIEGO!

To doskonałe miejsce do wypoczynku i rekreacji przez okrągły rok!

Zapraszamy na wypady weekendowe oraz rodzinne i indywidualne urlopy. Zachęcamy do korzystania z dobrodziejstw leczniczych naszych uzdrowisk Wysowa Zdrój i Wapienne oraz cudownej mocy przyrody Beskidu Niskiego. Zapraszamy młodzież szkolną i studentów, także tych „złotego wieku”, na rajdy i spacerki dzikimi, beskidzkimi szlakami. Czekamy na zorganizowane grupy pracownicze z integracyjnymi imprezami i ogniskami.

Amatorom historii i nie tylko proponujemy wędrówki niepowtarzalnymi szlakami:

- Architektury Drewnianej obfitującym w kościoły i cerkwie łemkowskie, z których 5 wpisanych jest na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO
- Cmentarzy z I Wojny Światowej z wizytą m.in. na historycznym Przystanku Szymbark i w Sztapie gen. Mackensena w skansenie w Szymbarku,
- Naftowym z pierwszymi na świecie szybami naftowymi i miejscem w Gorlicach, w którym Ignacy Łukasiewicz zapalił pierwszą na świecie uliczną lampę naftową oraz skansenem naftowym.

W zależności od pory roku zabierzcie ze sobą rowery, deski i żagle windsurfingowe, kajaki, narty biegowe czy zjazdowe i dobre buty do maszerowania!

Polecamy:

- lecznicze walory Wysowej Zdroju i Wapiennego,
- wiele atrakcyjnych tras pieszo-rowerowych i szlaków turystycznych,
- dobry wiatr pod żagiel na zalewie w Klimkówce,
- możliwość nauki jazdy konnej i wędrówek na końskim grzbiecie w Stadninie Koni Huculskich w Regiowie,

- miasto królów, katów i poetów – średniowieczny gród Biecz,
- renesansowy kasztel w Szymbarku,
- synagogę w Bobowej,
- piramidę – grobowiec hrabiów Skrzyńskich w Zagórzanach,
- urokliwe narciarskie trasy biegowe i zjazdowe,
- smakowitości kuchni łemkowskiej i pogórzkańskiej
- niezwykle gościnnych gospodarzy w gospodarstwach agroturystycznych, pensjonatach i hotelach.

Gmina Moszczenica

...przyjazna rodzinie

Położona w północnej części powiatu gorlickiego, na obszarze Pogórza Ciężkowieckiego, zajmuje obszar 37,6 km². Składa się z dwóch wsi - sołectw: Moszczenica i Staszówka. Ukształtowanie terenu jest jednym z największych walorów gminy. Najwyższym wzniesieniem jest wzgórze Mętlówka (437m n.p.m.), z którego roztacza się malowniczy widok na sąsiednie Pogórze, a także Beskid Niski, Beskid Sądecki oraz Tatry. Rzeźba terenu jest dosyć urozmaicona - ułożone równoleżnikowo pasma wzgórz o szerokich i łagodnych grzbiętach, porośnięte lasami, poprzecinane są wąskimi i głębokimi jarami, dolinami potoków oraz rzeką Moszczanką.

Gmina pokazuje, że małe może być piękne i dobrze funkcjonujące, że właściwe połączenie niewątpliwych walorów przyrodniczych i kulturowych gminy z nowoczesną infrastrukturą gospodarczą i komunalną (bezpłatny szerokopasmowy Internet, sieć dróg, nowoczesne obiekty sportowe i rekreacyjne - orliki, siłownie) zapewnia wysoką jakość życia, podnosi atrakcyjność gminy zarówno dla mieszkańców, jak i turystów, czy inwestorów.

Do interesujących obiektów należy również kościół p.w. św. Wojciecha w Staszówcu zbudowany w latach 1928-1930 z kopią słynnego obrazu Matki Bożej Staszówskiej w głównym ołtarzu (oryginalny obraz spłonął wraz z kościołem podczas I wojny światowej). Tuż obok znajdują się kamienna figura św. Wojciecha oraz studzienka z cudowną wodą leczniczą, położone w miejscu, gdzie według przekazów, 1000 lat temu miał nauczać, nawracać i chrzczyć św. Wojciech.

Warto wspomnieć o licznych przydrożnych XIX wiecznych kapliczkach i krzyżach, np. o murowanej z cegły, neogotyckiej, pochodzącej z 1869 roku kaplicy p.w. św. Stanisława Biskupa patrona Polski oraz o pięciu amenantarach z I Wojny Światowej. Szczególnie ciekawy jest amenantarz nr 118 projektu Antoniego Müllera w Staszówcu na którym posadowano cztery kamienne pylony zwieńczone żelaznymi mieczami.

Na terenie gminy znajduje się wiele ciekawych i wartych obejrzenia zabytków. Na szczególną uwagę zasługują drewniana kaplica z połowy XVII wieku z barokową polichromią ze scenami Męki Pańskiej. Zachował się również stary kościół p.w. Matki Bożej Szkaplerznej wzniesiony z kamienia (tzw. mur pruski) w latach 1820-1826 w stylu klasycystyczno-neogotyckim oraz klasycystyczna plebania z XVIII wieku.

Urząd Gminy Moszczenica

ul. Samorządowa 4

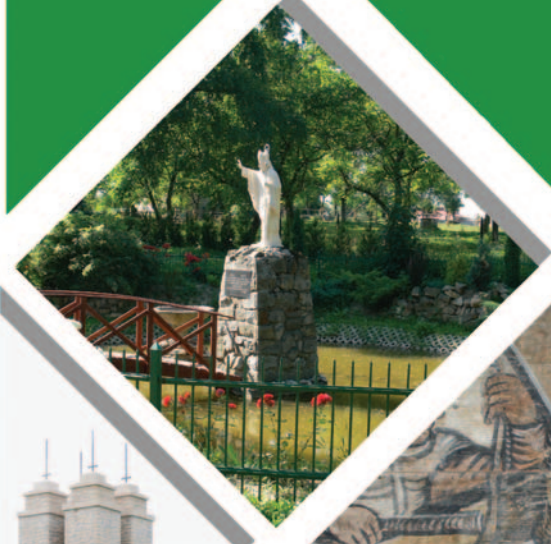
38-321 Moszczenice

gmina@gminamoszczenica.eu

www.gminamoszczenica.eu

tel. 183541300

fax. 183541085

Strac g łomę dla Bieczza

www.biecz.pl

W
wizualnemedi.pl

– *Najważniejszy jest człowiek, dlatego sprawy społeczne były i są w centrum naszych zainteresowań* – mówi Prezydent Miasta Nowego Sącza Ryszard Nowak. – *Staramy się zadbać o ciekawą ofertę dla wszystkich mieszkańców organizując wiele przedsięwzięć społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i prozdrowotnych adresowanych do dzieci, młodzieży, osób dorosłych, seniorów* – dodaje Ryszard Nowak - *Wszystko robimy z myślą o Sądectanach i mam nadzieję, że i oni postrzegają nasze miasto jako bezpieczne, przyjazne i oferujące dobre perspektywy rozwoju.*

Budżet obywatelski

Budżet obywatelski Nowego Sącza to wyjątkowa okazja dla mieszkańców do bezpośredniego współdecydowania o tym, na co zostanie wydana część budżetu miasta. BO daje mieszkańcom możliwość zgłaszania i promowania własnych, ciekawych pomysłów, przyczyniających się do poprawy funkcjonowania nie tylko ich własnej dzielnicy, ale i całego miasta. W 2017 roku mieszkańcy wybrali do realizacji w ramach zadań ogólnomiejskich i dzielnicowych osiem projektów, zarówno o charakterze infrastrukturalnym, jak i edukacyjno-kulturalnym. Wymienić należy: jarmark wielkanocny, koncert plenerowy „W bieli i czerwieni muzyką wyzwoleni”, budowę placu zabaw przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym przy ul. Broniewskiego, modernizację chodników, parkingów i dróg na kilkunastu sądeckich osiedlach oraz terenów sportowo-rekreacyjnych przy Szkole Podstawowej nr 6. W tym roku projektów było jeszcze więcej - w sumie głosowano na 39 projektów, a liczba oddanych głosów to 7 903.

Organizacje pozarządowe

Współpraca z organizacjami pozarządowymi to zdecydowanie priorytet i nie lada wyzwanie, aby z roku na rok podnosić jej poziom i zyskać

akceptację ze strony aktywnych społecznie stowarzyszeń. Naszym celem jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, do skonały partner dla samorządu, uzupełniający jego działania służące zaspokajaniu potrzeb mieszkańców naszego miasta.

W wymiarze finansowym możemy się pochwalić kwotą blisko 1,5 mln zł przekazaną 93 organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych w 13 obszarach współpracy. Dzięki wspomnianym środkom organizacje zrealizowały między innymi inicjatywy z zakresu edukacji pozaprogramowej i ekologicznej, promocji postaw przedsiębiorczych, ochrony i promocji zdrowia, profilaktyki uzależnień, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu z powodu trudnej sytuacji życiowej. Zrealizowano imprezy dla mieszkańców miasta o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym. Znaczna grupa Sądectan mogła skorzystać z wycieczek turystyczno-krajoznawczych.

Najwięcej, ponad 400 tys. złotych, przeznaczono na pomoc społeczną. Na drugim miejscu znalazła się profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii (ponad 328 tys. zł.). Poważne środki przeznaczone zostały na wsparcie organizacji zajmujących się upowszechnianiem kultury (185 tys. złotych), ochroną zdrowia (150 tys. złotych) oraz kulturą fizyczną (115 tys. złotych). Wydatkowano więcej niż pierwotnie zakładano – 1 475 tys. złotych wobec planowanych 1 122 tys. złotych.

W sumie w roku 2017 organizacje pozarządowe uzyskały ze wszystkich źródeł budżetu miasta wsparcie finansowe w wysokości 3,1 proc. budżetu ogółem.

Miasto wspiera również organizacje pożytku publicznego w kampanii informacyjno-promocyjnej, służącej pozyskiwaniu środków w ramach 1 proc. podatku. W ramach tego mechanizmu 35 nowosądeckich organizacji pożytku publicznego pozyskało łącznie kwotę ponad 1 420 tys. zł, w tym ponad 928 tys. złotych Stowarzyszenie „Sursum Corda”, 176 tys. złotych Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Sądeckie Hospicjum”, ponad 125 tys. złotych Fundacja Pomocy Osobom z Autyzmem „Mada”.

Polityka senioralna

– *Przez dłuższy czas myśleliśmy o tym, jak zareagować na potrzeby seniorów* – mówił podczas uroczystości otwarcia Centrum Sądeckiego Seniora Prezydent Nowego Sącza Ryszard Nowak. – *Podjąłem decyzję, żeby to miejsce (przy ul. Jagiellońskiej 8 – przyp. red.), które niektórzy chcieli przekazać na cele komercyjne, przeznaczyć właśnie dla seniorów. Seniorzy sądecy stają się coraz bardziej aktywni. Udowadniają, że są osobami niezwykle wartościowymi, wnoszącymi w rozwój miasta swoje bogate doświadczenie.*

Uruchomione w styczniu 2018 Centrum działa od poniedziałku do piątku przez osiem godzin dziennie. Z placówki korzystają mieszkańcy Nowego Sącza, głównie seniorzy w wieku 60+, którzy mogą się tutaj spotkać, porozmawiać, zagrać w szachy, skorzystać ze stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, z kącika czytelniczego, zadbać o poprawę kondycji fizycznej, wziąć udział w zajęciach poświęconych zdrowemu stylowi życia, spotkaniach kulturalnych. Miasto planuje uruchomienie czterech podobnych świetlic na osiedlach Stare Miasto, Centrum, Przydworcowe i Kilińskiego. W tym celu pozyskało 2,2 mln złotych z funduszy zewnętrznych.

Nowy Sącz doceniony

Polityka społeczna Nowego Sącza jest zauważana i doceniana w różnego rodzaju plebiscytach i rankingach. W 2017 roku miasto zajęło trzecie miejsce w Polsce w kategorii miast na prawach powiatu w rankingu samorządów organizowanym przez dziennik „Rzeczpospolita”. W prestiżowym rankingu Perły Samorządu organizowanym przez Dziennik Gazetę Prawną we współpracy z partnerem merytorycznym Deloitte, w kategorii miast do 100 tys. mieszkańców, Nowy Sącz zwyciężając został doceniony za realizację polityki społecznej, a prezydent Ryszard Nowak został uznany za najlepszego wóldarza.

– *Przez dwanaście lat mojej pracy wszelkie działania podejmuję z myślą o mieszkańcach, na rzecz rozwoju miasta* – podkreśla prezydent i dodaje, że wysokie miejsca świadczą o tym, że Nowy Sącz jest miastem dobrze zarządzanym, że dba o swoich mieszkańców i z roku na rok stawia sobie wyższe cele. – *Wyróżnienia dedykuję wszystkim mieszkańcom Nowego Sącza, pięknego i kochanego naszego miasta.*

G M I N A W A

w w w . n a w o j o w a . p l

Położona w południowej części powiatu nowosądeckiego w bezpośrednim sąsiedztwie Nowego Sącza, otoczona malowniczymi terenami Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Turyści, podziwiając piękno miejscowego krajobrazu, odnajdą tu spokojne zakątki do odpoczynku, wyruszą na wycieczkę pieszą lub rowerową, wyznaczonymi szlakami turystycznymi w najbardziej atrakcyjne tereny Beskidu Sądeckiego.

Nawojowa oferuje mieszkańcom i turystom rozrywkę sportowo-kulturalną. Nowoczesne kompleksy boisk w Nawojowej, Frycowej i Żeleźnikowej Wielkiej dają sposobność do aktywnego spędzenia wolnego czasu. Bogatą ofertę kulturalną zapewnia Gminny Ośrodek Kultury, Świetlica Środowiskowa we Frycowej i Gminna Biblioteka Publiczna.

Jest jedną z najbardziej aktywnych i prężnie rozwijających się gmin. Realizuje się tu również wiele inwestycji – rozbudowywana jest sieć wodno-kanalizacyjna, infrastruktura komunikacyjna, place zabaw i boiska sportowe. To także partner do spotkań, wymiany poglądów i doświadczeń dla Miasta Janoshalma z Węgier, Gminy Forbasy ze Słowacji i Gminy Wicko z województwa pomorskiego.

Ta mała Ojczyzna, dzięki nowoczesnemu zarządzaniu i otwartości zarówno władz jak i mieszkańców, uznawana jest za miejsce atrakcyjne z ogromnymi perspektywami na dynamiczny i zrównoważony rozwój. Charakteryzuje się gospodarnością i rzetelnością w działaniu, o czym świadczą wysokie miejsca zajmowane na listach rankingowych oceniających aktywność gmin w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych dla realizacji celów strategicznych.

Gmina Grybów

stawia na sport...

Położona malowniczo w dorzeczu rzeki Białej, wśród pięknych gór i potoków Gmina Grybów zaprasza wszystkich, którzy aktywnie i sportowo chcą spędzić swój wolny czas. To tutaj znaleźć można wiele cennych i unikatowych zabytków, piękne cerkwie oraz kościoły świadczące o wielowiekowej tradycji historycznej i kulturowej tej Ziemi. Korzystne warunki klimatyczne oraz ukształtowanie terenu pozwala na uprawianie sportów zimowych a w okresie letnim ponad 80 kilometrów oznakowanych tras rowerowych, baza noclegowa pozwala na aktywne spędzenie czasu wolnego, zasmakowanie dobrej kuchni oraz uroków Ziemi Grybowskiej.

Jednym z ważnych miejsc, które charakteryzują sportowy klimat panujący w gminie jest obiekt Centrum Sportów Zimowych w Ptaszkowej oddany do użytku w 2016 roku którego zarządcą jest Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Grybowie. Obiekt hotelowy zlokalizowany na zboczu góry Jaworze posiada 50 miejsc noclegowych. Na terenie obiektu znajduje się także restauracja, strefa spa, siłownia, wypożyczalnia sprzętu sportowego. W bieżącym roku oddane zostaną do użytku zjeżdżalnie oraz ścianki wspinaczkowe.

Specyficzne ukształtowanie terenu pozwoliło także na zlokalizowanie wokół obiektu hotelowego 2,5 km tras narciarskich i nartorolkowych. Wyasfaltowane, oświetlone trasy biegowe, zimną naśnieżane i ratrakowane uzyskały homologację FIS co pozwala na organizację imprez sportowych nie tylko rangi krajowej lecz także międzynarodowej.

Na terenie Obiektu rozegrane zostały już następujące zawody sportowe: Puchar Polski w Biegach Narciarskich, XIII Igrzyska Polonijne, Małopolska Szkolna Liga w Biegach Narciarskich oraz Zintegrowana Spartakiada Dzieci i Młodzieży. W październiku bieżącego roku na obiekcie rozegrany zostanie finał Pucharu Polski w nartorolkach. Specyfika oraz unikalny charakter obiektu został doceniony w plebiscycie Gazety Krakowskiej w 2017 roku. Centrum Sportów Zimowych został laureatem plebiscytu „Najlepsza stacja narciarska” w kategorii „Trasa Narciarstwa Biegowego”.

Kolejnym ważnym miejscem propagującym sport jest znajdująca się w Białej Niżnej kryta hala lodowiska /kortu tenisowego, która cieszy się ogromną popularnością nie tylko wśród mieszkańców gminy ale także osób z zewnątrz. To obiekt całoroczny, który w okresie zimowym pełni funkcję krytego lodowiska a latem na tym obiekcie można zagrać na korcie tenisowym. O atrakcjach sportowych i rekreacyjnych na terenie Gminy Grybów może świadczyć także Centrum Lekkoatletyczne znajdujące się przy Szkole Podstawowej w Binczarowej oraz liczne oddane w ostatnim czasie do użytku boiska sportowo rekreacyjne /Kąclowa, Krużłowa, Ptaszkowa, Siółkowa, Wyskitna/. Obecnie realizowane są otwarte strefy rekreacji w Cieniawie, Kąclowej, Krużłowej, Gródku oraz Polnej.

W roku bieżącym po zakończeniu I etapu budowy kompleksu rekreacyjnego w Białej Niżnej tj. trasy rowerowo- nartorolkowej rozpocznie się budowa krytego sportowo – rekreacyjnego obiektu w skład którego wejdzie: basen sportowy, basen ogólny, basen dla dzieci, basen rekreacyjny, zjeżdźalnia, sauna sucha i mokra, część gastronomiczna, siłownia, sala fitness oraz centrum konferencyjne. Mamy nadzieje że powstała baza sportowo rekreacyjna będzie służyć nie tylko mieszkańcom gminy Grybów ale także całej Sądeczczyźnie.

KOMPLEKSOWA BUDOWA SIECI KANALIZACYJNYCH I WODOCIĄGOWYCH Z OBIEKTAMI TOWARZYSZĄCYMI

- > Przepychy, mikrotunele
- > Roboty hydrotechniczne
- > Przewierthy bezwykopowe
- > Budowa oczyszczalni ścieków
- > Budowa infrastruktury rekreacyjno-technicznej
- > Budowa dróg i mostów wraz z obiektami kubaturowymi
- > Kompleksowa budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych z obiektami towarzyszącymi

33-380 Krynica-Zdrój Mochnaczką Wyżną 118
Tel: 18 476 17 46 | fax: 18 447 87 05 | e-mail: biuro@machnik.pl

Bank Spółdzielczy

Muszyna - Krynica Zdrój

Grupa BPS

Wygodny kredyt dla Firm

- *Najtańsza oferta na rynku*
- *Minimum formalności*
- *Szybka decyzja*
- *Dogodne warunki spłaty i zabezpieczenia*

Osiągnij z nami sukces!

www.bsmuszyna.com
sekretariat@bsmuszyna.com

Muszyna
ul. Piłsudskiego 8
tel 18 440 83 80
wew. 85 lub 86

Krynica Zdrój
ul. Kraszewskiego 37
tel 18 471 55 73
wew. 31 lub 39

Ogrody Magiczne

Jedni przyjeżdżają tu dla ciszy i spokoju oraz zapierających dech w piersi pejzaży na górskich szlakach Popradzkiego Parku Krajobrazowego. Inni dla niebywałej historii i architektury dawnego Państwa Muszyńskiego, jeszcze inni po zdrowie i wypoczynek w uzdrowisku. Są i tacy dla których niezależnie od pory roku aktywnie spędzony czas z rodziną jest najcenniejszy. I Muszyna ma to wszystko, a nawet jeszcze więcej.

Muszyna jest magiczna, zauważono już dawno i w poszukiwaniu owej magii i niezapomnianych przeżyć co roku do tego górskiego miastecz-

ka przy granicy ze Słowacją przybywają setki tysięcy turystów i kuracjuszy. Wędrówka po nadpopradzkim uzdrowisku przypomina barwny film pełen nieoczekiwanych zwrotów akcji. Tu jak w tyglu historia miesza się ze współczesnością. W muzeum dowiemy się, że najstarsze znaleziska z terenów ziemi muszyńskiej pochodzą z około 20 000 lat p.n.e. Lekcji żywej historii dostarczy nam wizyta na ruinach XIV wiecznego zamku, który przez stulecia górował nad miastem i strzegł szlaku węgierskiego, którym przewożono słynne tokajskie wina splecione nierozłącznie z dziejami Muszyny. Rozpozna-

walnym nie tylko w kraju ale i poza jego granicami zabytkiem ziemi muszyńskiej jest wpisana na listę UNESCO najstarsza w południowych Karpatach połemkowska cerkiew (obecnie kościół rzymskokatolicki). Niebywałą ciekawostką jest fakt, że ponad 400-letnia drewniana świątynia została zbudowana bez użycia gwoździ i stoi niewzruszona po dziś dzień. Jednak Muszyna słynie przede wszystkim ze znakomitych wód mineralnych wykorzystywanych już w XVII wieku. Każdy kuracjusz czy strudzony podróżnik bezpłatnie i do woli może się w nich rozsmakować. Tutejsze wody zachwycą bo-

Ogrody Sensoryczne

Ogrody Biblijne

Ogrody Biblijne

Centrum Rekreacji i Sportu Zapopradzie

gactwem smaku, ilością cennych pierwiastków i minerałów. Są na tyle istotnym aspektem życia Muszyny, że co roku początkiem sierpnia organizowany jest „Festiwal Wód Mineralnych”, który przyciąga do kurortu prawdziwe rzesze turystów. Jak na prawdziwe kulturalne uzdrowisko przystało w sezonie artystycznym cały czas dzieje się coś ciekawego. Chyba każda TOPowa gwiazda polskiej sceny muzycznej gościła już na deskach muszyńskiego amfiteatru. Nie sposób wymienić wszystkie wydarzenia kulturalne ale wśród ciekawszych warto wspomnieć Noc Świętojańską, Piknik Majowy, Jarmarki Regionalne, Galicyjskie Spotkania Jazzowe, Jesień Popradzką, Festiwal Piosenki Turystycznej, Festiwal Dzieci Gór, a także Musicale. Te ostatnie koniecznie trzeba zobaczyć goszcząc w uzdrowisku. Były inspirowane bogatą historią i kulturą Muszyny pełną czarownic, wodnych panien czy rozbójników i harników wszechobecnym w dawnym Państwie Muszyńskim. Oprócz interesujących widowisk Muszyna cieszy wieloma atrakcjami oraz oferuje możliwość ciekawego spędzenia czasu o każdej porze roku. Bardzo dobrze wyposażona baza

sportowa Muszyny sprawia, że każdy pasjonat aktywnego wypoczynku, znajdzie tutaj coś dla siebie. Począwszy od nowoczesnych boisk wielofunkcyjnych, kortów tenisowych, centrum rekreacji wodnej, placów zabaw, skateparku, zorbingu, torów do łyżnicstwa i paintball'u, a skończywszy na jeździe na quadach, skuterach, elektrycznych hulajnogach, trikkach i skitrikkach czy suszowaniu na nartach po najdłuższym w kraju oświetlonym stoku narciarskim. Muszyna szczyli się także szczególnymi walorami przyrodniczymi. Uwagę turystów w całej gminie przyciągają barwne klomby tworzące przeróżne kształty. Unikatowe osobliwości natury w skali kraju i Europy stanowią niemałą atrakcję dla gości. Można się z nimi zapoznać korzystając z blisko 140 km oznakowanych szlaków turystycznych. Na szczególną uwagę zasługują rezerwat: Hajnik, Żebracze, Uroczysko czy Las Lipowy Obrozyska. Warte zainteresowania są także pomniki przyrody Czarna Młaka – górski staw w środku lasu czy mofeta – miejsce zimnej ekshalacji wulkanicznej złożonej głównie z dwutlenku węgla. Mówiąc o Muszynie nie można pominąć faktu, że nosi ona

chlubne miano „**Miasta ogrodów**”. Wszystko to za sprawą największych w kraju ogrodów sensorycznych i ogrodów biblijnych, a także towarzyszącym im ogrodom magicznym. Każdy z nich ma swój własny niepowtarzalny urok i wart jest odznaczenia go na swojej mapie podróży. W ogrodach sensorycznych można rozpałcić wszystkie zmysły i poznać otaczającą nas przyrodę każdym z nich. W ogrodach biblijnych przedstawione zostały niespotykane aranżacje obrazujące zapisy z Pisma Świętego od stworzenia świata aż po apokalipsę. To także miejsce, w którym można zobaczyć krajobraz Ziemi Świętej za czasów Chrystusa. Ostatnim ogrodem jest Ogród Magiczny. Dla niektórych to wystawa sztuki pod gołym niebem, dla innych to podróż oczami wyobraźni do antycznej Grecji, a dla jeszcze innych cichy gaj w uzdrowisku, w którym można wypocząć na łonie natury.

Nie ważne czy planujesz swój wypoczynek na szlaku turystycznym, zwiedzaniu zabytków, na aktywnej rekreacji czy ucieczce od zgiełku miasta. Goszcząc w Muszynie przekonasz się, że to prawdziwe źródło wrażeń.

Zabytek UNESCO

DWÓR W LIPNICY WIELKIEJ - nowa atrakcja turystyczna w Gminie Korzenna

Dwór w Lipnicy Wielkiej dzięki prowadzonym aktualnie pracom renowacyjnym ukaże już wkrótce swoje walory szerszej publiczności. W pochodzącym z początku XX wieku obiekcie siedzibę znajdzie nowa instytucja kultury, która będzie publicznie dostępna.

Zanim dwór doskonale widoczny z drogi stanął w dolinie między drogą a rzeką, minęło kilkanaście lat. Antoni Długoszowski prace rozpoczął około 1902, umierając w 1913 roku, kiedy to dwór był niemalże ukończony. Jego dzieło dokończył syn - Jan Kanty, który był ostatnim właścicielem majątku. Po II wojnie światowej w 1945 roku budynek podzielił los wielu prywatnych majątków. W dworze zakwaterowano pracowników PGR, potem ulokowano tam spółdzielnię rolniczą, a wreszcie ośrodek zdrowia, który był tam aż do rozpoczęcia trwającego obecnie remontu.

Gdy autorzy tematycznej strony internetowej www.dworymalopolski.pl poświęconej, jak wskazuje nazwa, architekturze dworów znajdujących się na terenie województwa małopolskiego, odwiedzili w 2008 roku obiekt w Lipnicy Wielkiej, powodów do optymizmu nie było. Podkreślano, że jest mocno zaniedbany, a „(...) ogólny wyraz zaniedbania pogłębiają jeszcze wiszące wszędzie w ogromnej ilości prowizorycznie przeprowadzone kable (...)”. Postawione w publikacji pytanie „Jaki czeka go los?” wydawało się wówczas retoryczne. Dzisiaj już wiemy, że już niebawem turystyczne walory tego obiektu objawia się w pełni, a Lipnica Wielka zyska miejsce, przyciągające swoim urokiem przybyszów z różnych stron.

Założony na rzucie prostokąta, jednokondygnacyjny, z piętrową częścią środkową budynek od razu zwraca uwagę. Wzrok przyciąga zwłaszcza jego fasada z czterokolumnowym portykiem, do którego – jak czytamy w opisie na www.dworymalopolski.pl - prowadzą wachlarzowe, jednobiegowe schody, ujęte w masywne pełne balustrady. Z tego samego źródła dowiadujemy się, że nad portykiem usytuowany jest taras otoczony pełną balustradą z kwadratowymi, zakończonymi kulami słupkami. Ścianę górnej kondygnacji, opilastrowaną po bokach, wieńczy uproszczone belkowanie z attyką. Pusta przestrzeń wokół obiektu powoduje, że architektura jest w pełni wyeksponowana. Dodatkowo zachęca do zrobienia sobie chwilowego choćby postoju i spaceru.

Wskutek prac renowacyjnych układ wnętrza zostanie zmieniony tak, by jak najlepiej wykorzystać powierzchnię do no-

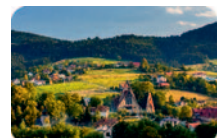
wych celów budynku. Dwór ma pełnić rolę nie tylko atrakcji turystycznej, ale i miejsca organizacji wydarzeń kulturalnych o szerszym zasięgu. W planach jest tutaj m.in. organizacja koncertów, żywych lekcji historii, spotkań tematycznych, biesiad galicyjskich, warsztatów tematycznych, szkoleń, konferencji i spotkań okolicznościowych. Wewnątrz prezentowane będą ekspozycje stałe i czasowe. Nie zabraknie również możliwości zwiedzania obiektu z przewodnikiem dla grup zorganizowanych, ale także dla indywidualnych gości. Do dyspozycji turystów będą prezentacje multimedialne i usługi przewodnika w języku migowym.

Remont dworu wraz z rewitalizacją jego otoczenia i zmianą dotychczasowych funkcji w planach samorządowych władz Gminy Korzenna był już od lat. Realizacja zamierzenia uzależniona była jednak od pozyskania pomocy finansowej z funduszy zewnętrznych. Projekt zyskał akceptację w ramach naboru ogłoszonego przez Małopolski Urząd Marszałkowski, co w konsekwencji pozwoliło uzyskać dofinansowanie w wysokości 2,1 mln zł. Po rozstrzygnięciu w połowie ubiegłego roku przetargu, który wygrała firma GRAND z Jasiennej, wiadomo, że koszty renowacji wyniosą ponad 2,9 mln zł.

GMINA KAMIONKA WIELKA ZAPRASZA

Gmina Kamionka Wielka położona jest w uroczej dolinie u zbiegu trzech potoków zwanych Kamionką, Królówką i Wolanką, przy linii kolejowej Tarnów - Krynica na pograniczu Beskidu Sądeckiego i zachodniej części Beskidu Niskiego. Odległa o 8 km od stolicy powiatu miasta Nowy Sącz. Zajmuje powierzchnię 63km² z tego lasy zajmują ponad 46% obszaru całej gminy.

KAMIONKA WIELKA - TU SIĘ ŻYJE!

Nie ma u nas dymiących fabryk ani ciężkiego przemysłu, co stwarza idealne warunki do aktywnego wypoczynku na tonie natury. To wyjątkowe miejsce zachwyca swym urokiem, pięknem przyrody, śpiewem ptaków oraz delikatnym szumem górskich potoków. Malownicze krajobrazy, urocze zakątki, liczne punkty widokowe zapewniają relaks i wytchnienie po trudach dnia codziennego.

www.kamionkawielka.pl

33-334 Kamionka Wielka 5
Powiat: nowosądecki
Województwo: małopolskie
tel. (18)445-60-17

Gmina Stary Sącz

Gmina Stary Sącz skutecznie zabiega o pieniądze zewnętrzne

Zadania, na które Gmina Stary Sącz otrzymała dofinansowanie w 2017 roku	Źródła dofinansowania	Kwota dofinansowania
Remont boiska MKS Sokół Stary Sącz	Ministerstwo Sportu i Turystyki	250 000 zł
Termomodernizacja budynku SP w Barcicach	RPO Województwa Małopolskiego	528 778 zł
Remont drogi „Na Pustki” w Moszczenicy Niznej	Sejmik Województwa Małopolskiego	57 000 zł
Budowa boiska z placem zabaw w Gołkowicach D.	PROW (LIDER)	190 000 zł
Remont remizy OSP w Starym Sączu	Sejmik Województwa Małopolskiego	37 590 zł
Strefa Aktywności Gospodarczej w Starym Sączu	RPO Województwa Małopolskiego	897 000 zł
Budowa sali gimnastycznej w Gaboniu	Ministerstwo Sportu i Turystyki	1 050 000 zł
Budowa sali gimnastycznej w Moszczenicy	Ministerstwo Sportu i Turystyki	990 000 zł
Przebudowa ul. Trakt św. Kingi i ul. Papieskiej	Ministerstwo Infrastruktury	2 997 000 zł
Remont drogi Myślec – Zagórze	Wojewoda Małopolski	490 000 zł
Remont drogi Barcice – Sapieniec	Wojewoda Małopolski	100 000 zł
Budowa kanalizacji sanitarnej w Starym Sączu	Poliś	13 363 310 zł
Budowa węzła komunikacyjnego Park&Ride	RPO Województwa Małopolskiego	7 450 300 zł
Budowa ścieżek rowerowych na Górze Miejskiej	RPO Województwa Małopolskiego	1 200 000 zł
Wymiana pieców węglowych na gazowe	RPO Województwa Małopolskiego	1 695 000 zł
Remont drogi „Śtoneczna” w Moszczenicy Wyżnej	Sejmik Województwa Małopolskiego	41 000 zł
Zakup sprzętu pozarniczego dla jednostek OSP	Ministerstwo Sprawiedliwości	39 000 zł
Zakup sprzętu strażackiego – Bezpieczna Małopolska	Sejmik Województwa Małopolskiego	37 000 zł
	SUMA	31 412 978 zł

W roku 2018 ważny z punktu widzenia inwestycji jest Program Rewitalizacji finansowany z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Gmina Stary Sącz w ramach tego programu realizuje trzy duże zadania. Na pierwsze, czyli budowę hali sportowej przy Szkole Podstawowej nr 1 w Starym Sączu jest już podpisana umowa z wykonawcą. Po przetargu koszt budowy wyniesie 7 399 553,69 zł przy dofinansowaniu z RPO 5 368 912,35 zł. Równie pokaźne dofinansowanie udało się zdobyć na nową siedzibę Centrum Kultury i Sztuki im. Ady Sari - 5 199 736,09 zł. Trzecim ważnym społecznie projektem jest rozbudowa Szkoły Podstawowej w Barcicach. Kosztorysowa wartość zadania to 2,8 mln zł, w tym dofinansowanie 1,5 mln zł.

Urząd Miejski w Starym Sączu

33-340 Stary Sącz, ul. Stefana Batorego 25 | Tel. 18 446 02 70

STARY SĄCZ wart jest wizji ... konsekwentnie ją realizujemy

Kompleksowe podejście do rozwoju, inwestycje w sferze społecznej, infrastrukturalnej, kulturalnej, oświatowej i turystycznej w każdej części gminy i budowanie zaplecza ekonomicznego w postaci tworzenia Strefy Aktywności Gospodarczej, to wyznaczniki kierunków rozwoju Gminy Stary Sącz.

Nowa biblioteka

Inwestycje zakończone

Enklawa przyrodnicza "Bobrowisko"

Zmodernizowany stadion Sokoła

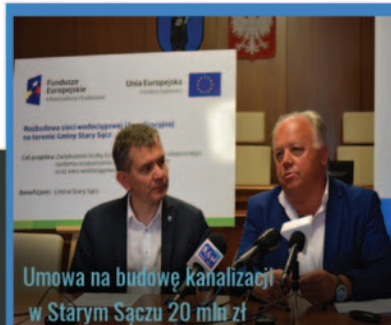

Sale gimnastyczne w Gaboniu i Moszczenicy

Inwestycje realizowane

Hala sportowa przy SP nr 1

Umowa na budowę kanalizacji w Starym Sączu 20 mln zł

Przy odważnym sięganiu po pieniądze zewnętrzne, które wymagają wkładu własnego indywidualny wskaźnik zadłużenia Gminy Stary Sącz na dzień 31 grudnia 2017 r. z artykułu 243 Ustawy o finansach publicznych wyniósł 1,54 % przy dopuszczalnym wskaźniku 11,71%, a nadwyżka operacyjna na koniec 2017 roku wyniosła 7 678 202 zł.

facebook.com/gminastarysacz
stary.sacz.pl

225 lat UZDROWISKA KRYNICA-ŻEGIESTÓW S.A.

Uzdrowisko Krynica-Żegiestów S.A. czerpiąc z bogatej tradycji lecznictwa uzdrowiskowego, wykwalifikowanej kadry medycznej oraz doskonałej bazy zabiegowej, zaprasza Państwa do najpiękniejszego zakątka naszego kraju - Krynicy-Zdrój.

Baza noclegowa zlokalizowana w samym centrum uzdrowiska w obiektach:

- * Nowy Dom Zdrojowy - tel. 18-471-28-15,
- * Stary Dom Zdrojowy - tel. 18-471-28-18,
- * Patria - tel. 18-471-28-11,
- * Nowe Łazienki Mineralne - tel. 18-471-23-31.

Polecamy:

- * pokoje o zróżnicowanym standardzie
- * apartamenty
- * posiłki dietetyczne

Oferujemy:

- * pobyty hotelowe ze śniadaniem
- * pobyty komercyjne różnej długości
- * pobyty rehabilitacyjne
- * pobyty sanatoryjne

Za sprawą wartości wód mineralnych, jak również unikalnych walorów klimatu i krajobrazu, wiodącymi kierunkami leczniczymi w naszym Uzdrowisku są:

- * choroby reumatologiczne choroby krwi i układu krwiotwórczego
- * cukrzyca
- * choroby nerek i dróg moczowych
- * choroby układu nerwowego
- * choroby układu trawienia
- * choroby kobiece

Zabiegi

Baza zabiegowa Uzdrowiska Krynica-Żegiestów oferuje szeroką gamę zabiegów, w tym unikatowe w skali europejskiej suche kąpiele gazowe, kąpiele ozonowe oraz leczenie zimnem w kriokomorze ogólnoustrojowej.

W leczeniu wykorzystuje się m.in. zabiegi:

HYDROTERAPEUTYCZNE

- * kąpiele mineralne
- * masaże podwodne i wirowe
- * bicze szkockie
- * kąpiele perełkowe

BOROWINOWE

- * okłady
- * tampony
- * galwanoborowina

ELEKTROLECZNICZE

- * interdyn
- * didynamik
- * jonoforeza
- * terapuls

ŚWIATŁOLECZNICZE

- * laser
- * lampa solux
- * Bio-V

KINEZYTERAPIA

- * gimnastyka
- * gimnastyka specjalistyczna UGUL
- * ergometry rowerowe

UZDROWISKO KRYNICA-ŻEGIESTÓW

Spółka Akcyjna

ul. Nowotarskiego 9/4

33-380 Krynica-Zdrój

tel. +48-18-471-28-01

fax. +48-18-471-50-81

www.uzdrowisko-krynica-zegiestow.pl

Zawartość charakterystycznych składników mineralnych:

KATIONY	mg/l	ANIONY	mg/l
Wapniowy Ca^{2+}	30,4	Wodorowęglanowy HCO_3^-	1568,2
Magnezowy Mg^{2+}	12,4	Chlorkowy Cl^-	9,7
Sodowy Na^+	58,18	Siarczanowy SO_4^{2-}	3,0
Potasowy K^+	5,43		

Składniki niezdysojowane: H_2SO_4 , 59,80

Ogólna zawartość rozpuszczonych składników mineralnych:
2094,9 mg/l

Uzdrowisko Krynica-Zęgiestów S.A.
Zakład Produkcji Wód Mineralnych
ul. Nowotarskiego 9/4, 33-380 Krynica-Zdrój
telefon: +48-471-22-23, fax: +48-18-477-74-30
email: kryniczanka@kryniczanka.pl

Kryniczanka – co posiada w sobie?

Wodorowęglany - zobojętniają kwasy żołądkowe, a więc korzystnie oddziałują przy nadkwasocie. Wysoki poziom wodorowęglanów obniża zawartość cukru we krwi i moczu, korzystnie wpływają na działanie insuliny oraz reguluje pH krwi.

Wapń - podstawowy składnik kości i zębów. Wpływa korzystnie na przemianę materii i jest niezbędny do prawidłowej czynności serca i aktywności układu mięśniowo-nerwowego. Ułatwia leczenie niektórych procesów zapalnych, zapobiega chorobom nowotworowym i osteoporozie. Zapotrzebowanie na wapń zwiększa się u kobiet w czasie ciąży i karmienia!!!

Magnez - nazywany „pierwsiastkiem życia”, jest czynnikiem wzrostu, regeneruje żywe komórki, przywraca równowagę psychiczną, wzmacnia reakcje obronne organizmu, spowalnia procesy starzenia, zmniejsza podatność organizmu na powstawanie nowotworów, wzmacnia układ sercowo-naczyniowy, ułatwia eliminację ołowiu z organizmu.

Nie bójmy się sodu!!!

Sód występujący w cieczech ustroju jest podstawowym czynnikiem wpływającym na jego gospodarkę wodną. Sód jest także moderatorem krwi, zapobiega odwodnieniu organizmu i utrzymuje równowagę kwasowo-zasadową ustroju. Jego niedobór w organizmie powoduje m.in. zbyt małe stężenie elektrolitów w mięśniach, co skutkuje osłabieniem i omdleniami, skurczem mięśni, złym funkcjonowaniem mózgu. Przy intensywnym wydzielaniu z organizmu soli z potem, picie wód chlorkowo-sodowych pozwala na uzupełnienie ich ubytków, co poprawia samopoczucie.

Szkodliwy dwutlenek węgla to mit!!!

Dwutlenek węgla w Kryniczance jest naturalnego pochodzenia, a niektóre wody są sztucznie nasycone. Działa lekko drażniaco na błonę śluzową jamy ustnej, ma orzeźwiający działanie, pobudza wydzielanie soku żołądkowego. Wzmacnia procesy trawienia i diurezę, wpływa na zwiększenie resorpcji innych składników wody i pożywienia. Dla wody ma działanie bakteriostatyczne i stanowi czynnik konserwujący. Woda gazowana jest znacznie korzystniejsza od wody niegazowanej. Jedynymi osobami, którym nie zaleca się spożywania wody z CO_2 to osoby będące ze schorzeniami gardła i strun głosowych (w trakcie choroby) i dzieci do 6 miesiąca życia.

Pamiętaj!

Pijąc kawę, herbatę, a nawet wodę, pracując fizycznie wydalamy z potem i moczem dużą zawartość składników mineralnych. Uzupełniamy je oczywiście w diecie – którego składową jest woda. Wybierając tę o niskiej mineralizacji nie dostarczamy organizmowi potrzebnych składników. Warto zatem pamiętać, aby woda mineralna, po którą sięgamy miała minimum 1 500 mg/l, a im więcej pracujemy zarówno fizycznie, jak i umysłowo, tym częściej powinniśmy sięgać po wodę wysokomineralizowaną.

www.kryniczanka.pl

Słotwinka Woda Lecznicza

Szczególnie zalecana w przewlekłych nieżytach przewodu pokarmowego, nerwicach, stanach stresowych i chorobach neurologicznych

Jan Woda Lecznicza

Bardzo moczopędna, idealna w leczeniu kamicy nerkowej. Stosowana również w leczeniu innych schorzeń nerek i dróg moczowych oraz miążdżycy i cukrzycy (w połączeniu z wodą Zuber) gdyż obniża poziom cholesterolu we krwi

Zuber Woda Lecznicza

Unikalna w skali europejskiej mineralna woda lecznicza o bardzo wysokiej zawartości minerałów. Niezastąpiona w leczeniu choroby wrzodowej żołądka oraz dwunastnicy. Leczy wątrobę i drogi żółciowe, zwalcza nadkwasotę, skutecznie obniża podwyższony poziom cukru i cholesterolu we krwi. Łagodzi przykre objawy nadużycia alkoholu.

670 lat
Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój
1348 - 2018

Miasto i Gmina Piwniczna-Zdrój to Uzdrawisko o bogatej historii sięgającej roku 1348. Ulokowane u podnóży Beskidu Sądeckiego przeciętego malowniczym przełomem Doliny Popradu przyciąga turystów licznymi pieszymi i rowerowymi szlakami turystycznymi, nowoczesną infrastrukturą sportową i bogactwem ogólnodostępnych źródeł mineralnych wód leczniczych.

Spoleczny Komitet Upamiętnienia Danuty Szaflarskiej
Rynek 11, 33-350 Piwniczna - Zdrój

Wesprzyj nas: 68 8813 0004 2001 0000 0589 0001
(Bank Spółdzielczy w Piwnicznej - Zdroju)

Miesięcznik „SĄDECZANIN”

Od 10 lat, co miesiąc solidna porcja informacji o Sądeczynie: samorząd, gospodarka, kultura, sport, turystyka...

W PRENUMERACIE MASZ PEWNOŚĆ, ŻE NIE PRZEGAPISZ ŻADNEGO NUMERU

*Sądeczanie
czytają
Sądeczanina!*

PRENUMERATA TO:

- co miesiąc Sądeczanin bezpośrednio do domu lub do Twojej firmy
- najlepsza lektura dla wymagających

Zamów prenumeratę od najbliższego numeru - wystarczy wejść na www.sadeczanin.info

Jeżeli chcesz zamówić kilka numerów dla swoich pracowników, klientów skontaktuj się z opiekunem sprzedaży: Małgorzata Sitek, e-mail: m.sitek@sadeczanin.info lub zadzwoń 18 475 16 31.

Sądeczanin

Nowy Sącz, czerwiec 2018